

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!
Sokolské souzvuky
č. 2 – únor 2019
Ročník 9.

„Každý člověk chybuje, jen hlupák však v omylu setrvává!“
(Cicero)

„Lakota a zpupnost jsou hlavními chybami mocných!“
(Tacitus)

„Lépe poslouchat od moudrých výtku, nežli slýchatí svůdnou píseň bláznů!“
(Bible)

„Pokud zanikne spravedlnost, není žádný důvod, aby lidé žili na zemi!“
(I. Kant)

Obsah:

Úvodní slovo

Proč lezete na ten Everest?

Metodika

Nepřítel moderního způsobu života – stress

Cvičení s padákem pro R + D a PD

Nejenom pohybem živ je sokol

Budoucnost Sokola, jak ji vidí členstvo...

Tři otázky jinak

První z reakcí na dotazník

Pohlazení pro sokolskou duši

Komentář br. Macha a dovětek k tématu

Odpověď sestry Trejbalové

Únor 1948

Živé pochodně

Kaleidoskop – Vzpouza v boce Kotorské

Osvobozené divadlo

Česká fotbalová hvězda

Tomáš Alva Edison

„Libri prohibiti“ a páter Koniáš

„A přece se točí!“

„Kdyby hloupost nadnášela...“

Nuselský most

„Ztratila Lucinka bačkorku...“

Česká operní hvězda Ema Destinová

Za žlutou šipkou na konec světa – 2. část

Národní parky a ChKO - úvod

Zprávy z žup a jednot

Akademie Sokola Prosek

Omluva cvičenkám župy Krkonošské

Sokolovna v novém

Seminář „Nejenom pohybem živ je sokol“

Milá povinnost – blahopřání sestře Jindře

Zemřel Sokol Petr Mikysek

Závěrečné slovo

16. února 1862 – ustavující schůze Sokola, vlastně Tělocvičné jednoty Pražské

Úvodní slovo

„Proč vůbec lezete na ten Everest?“

Ptal se prý někdo legendárního horolezce G. Malloryho. Otázka v sobě skrývala údiv nad dobrovolně podstoupeným nebezpečím přímo ohrožujícím život, nad extrémními podmínkami způsobenými nadmořskou výškou, ledem a sněhem, nepřízní počasí.

Malloryho odpověď stojí za připomenutí. Odpověděl totiž více než stručně: „*Protože existuje!*“

Na tahle slova jsem si vzpomněla při čtení příspěvku br. Luboše Novotného v začínající diskusi o významu a vývoji dalšího sokolského programu (celou stat' najdete v tomto čísle Souzvuků na straně 9). Na otázku, v čem je význam Sokola, odpověděl obdobným způsobem: „*Sokol je důležitý tím, že je!*“

Člen Sokola, který uvědoměle přijal za svou sokolskou myšlenku se sice nemusí prodírat ledem a sněhem, snášet zimu, mráz a nedostatek kyslíku – ale ani jeho cesta vzhůru není a nemůže být snadná. Obecně řečeno, měl by se snažit stát lepším člověkem, nebát se nepříjemností, které z této snahy vyplývají a považovat se za člena spolku, který někam směřuje. A plnit požadavky, které sokolská idea klade na své členy – to není také lehké!

V dávných dobách mého studia na libereckém Gymnasiu F. X. Šaldy vedl jeden z profesorů velmi oblíbený diskusní kroužek. Etické problémy života člověka, jeho zaměření a úkoly – to jsou odvěké otázky, které mladé lidi zaměstnávají a zajímají! Přiznám se, že jsem se pravidelných schůzek zúčastnila pouze jednou! To proto, že se mi nezdála čistě náhodně vedená diskuse, jejímž tématem bylo heslo starých latiníků „*Mens sana in corpore sano!*“ a nějak se tedy dotkla známého sokolského hesla: „*V zdravém těle, zdravý duch!*“ Onen profesor totiž argumentoval poznatkem (nepochybně správným!), že i lidé nemocní jsou platnými členy lidské společnosti. Pokračovalo to však i kritikou sokolského hesla: „*Jedinec nic, celek vše!*“ Jestliže je jedinec ničím – tedy nulou, vyplývá z toho jasný závěr – součet nul je totiž zákonitě zase pouze nula. Bylo mi šestnáct, věděla jsem, že tahle argumentace naprosto neodpovídá sokolské ideji, není správná, ale nebyla jsem schopna účinně polemizovat a vyvrátit ji.

A tady se dostávám k problému našeho členství v Sokole a jeho významu pro nás i pro celý národní celek. Člen Sokola nikdy nebyl a nesmí být „nulou“, ale osobností. Vůbec nezáleží na tom, jak důležitý post zastává, jaké má vzdělání – záleží na jeho osobních vlastnostech, schopnostech reagovat na dění tohoto světa, samostatně se rozhodovat, zaujímat stanoviska a hájit je, pokud je považuje za správné! Vyžaduje to zdravý rozum a osobní statečnost, ochotu k denní práci i lásku k lidem!

Pokud dnes chceme diskutovat o dalším programu Sokola, není to ani zdaleka pouze otázka výchovy k „fair play“, to by bylo strašně málo. Jde tu vůbec o otázku našeho pohledu na svět a snaze angažovat se tam, kde je to třeba a kde to celé společenství lidí potřebuje.

Jako „malý“, tzn. nepříliš početný, národ můžeme uhájit svou existenci pouze vysokým morálním kreditem, akceschopností a odvahou řízenou rozumem i citem – a právě tohle položili naši předkové kdysi do základů sokolské ideje – a o tom nelze diskutovat. Otázkou zůstávají „pouze“ praktické úkoly současnosti – moderní (pozor! rozhodně ne módní!) program technický, využití moderních poznatků fyziologie a kinesiologie, zájem o jednotlivá sportovní odvětví, propagace a zapojení do Sokola do dnešní společnosti!

Jarina Žitná

Metodika

Nepřítel moderního způsobu života – stres

„Nestíhám! Nevládnou to! Není dost času! Už mne to nebaví!! Už to nedokážu!“ – všichni to známe, bohužel, ne vždy se dokážeme vyrovnat tlaku požadavků, které se hromadí, až vznikne situace, kterou přestáváme zvládat.

Stres – z anglického „stress“ = napětí, tlak je v podstatě stav živého organismu v mimořádných podmínkách. Vzniká nepříjemným poměrem mezi souhrnem fyzických i duševních reakcí, mezi skutečností a očekáváním (povinnostmi!) Je to stav organismu, který je odezvou na zátěž – ať už fyzickou nebo psychickou. Na štěstí existují ochranné mechanismy, které do značné míry zajišťují pomoc.

Mezi fyzické projevy stresu patří zrychlený dech, bušící srdce, pocení, nadměrné napětí ve svalech, žaludeční potíže, následují i potíže psychického rázu – pocity úzkosti, nedostatek soustředění, nepřírozené reakce na určité podněty, deprese.

Po stránce fyziologické stres znamená nesoulad vlivu tzv. sympatiku (vegetativní nervstvo, které pracuje bez nás a nelze ho ovlivňovat vůlí) a parasympatiku, který řídí životně důležité funkce.

Dělení stresu podle výzkumu z r. 1975:

Eustres – pozitivní zátěž v přiměřené míře stimuluje jedince k vyšším výkonům (učení, pracovní a sportovní výkony a pod.) Tento druh stresu patří k hlavním motivačním prvkům jednání.

Distres – nadměrná, nebo dlouho se opakující zátěž, která může organismus závažně poškodit, může být i smrtelná.

Fysické reakce na stres řídí mozek, který vyvolává fyziologické reakce, které umožňují aktivovat rezervy pro aktivní činnost.

Nervové řízení – stimuluje se činnost sympaticu, složka vegetativního nervstva, která není ovládána vůlí. Nervové impulzy přenáší na výkonné orgány noradrenalin (nebo také norepinefrin). Převládající vliv má parasympatikus, řídí životně důležité funkce. Poměr vlivu sympaticu a parasympatiku závisí na tom, jestli je organismus v klidu, nebo podává výkon.

Hormonální řízení – různá řídicí centra se nacházejí v hypothalamu, což je část mozku. Tato centra řídí hladinu hormonů v těle. V případě potřeby vysílá hypothalamus chemické signály do podvěsku mozkového (hypofýzy) a ten vyplavuje hormony, které ovlivňují činnost žláz s vnitřní sekrecí. V případě stresu jsou stimulovány nadledvinky, které uvolňují do krve adrenalin (epinefrin) – ten má podobné účinky jako noradrenalin. Kůra nadledvin produkuje tzv. glukokortikoidy kortizol a kortizon, ty hrají důležitou úlohu v metabolismu.

Zvýšená činnost sympatiku a tzv. stresové hormony ovlivňují většinu orgánů v těle. Orgány, které produkují zvýšený výkon, potřebují dostat živiny a energii. Zvyšuje se jejich prokrvení, ale odvádí se krev např. z trávicího ústrojí, čímž se omezuje jeho činnost. Stres stimuluje i činnost srdce a zvyšuje krevní tlak. Distribuci živin obstarává krevní systém. Dochází k odbourávání glykogenu, do krve se uvolňuje glukóza. Po jejím vyčerpání organismus začne využívat zásoby tuku. (Při nadměrném výkonu a pocitu vyčerpání se podávají jednoduché cukry, které organismus nemusí rozkládat – med).

Obranné reakce organismus značně vyčerpávají. Krátkodobá zátěž je užitečná – pokud je skutečně krátkodobá. Vyžaduje ovšem následný odpočinek a regeneraci. Krátkodobé stresové reakce umožňují vysoký výkon (při řešení náhlého podnětu, při zkouškách, při sportovním výkonu – závody) – rezervy organismu jsou využity. Pokud však už organismus není schopen reagovat, není schopen tlak zvládat – vzniká už stadium tzv. distresu, obranné organismy začínají tělu škodit, dostávají se zdravotní obtíže, které snižují kvalitu života.

Často se vyskytují tzv. psychosomatická onemocnění způsobená psychickou nepohodou a silnými emocemi. Organismus přestává mít schopnost vyrovnávat se se stresem a dostávají se další vážné zdravotní potíže.

Nejobvyklejší stresové faktory mohou mít různý původ. Jsou to jednak fyzikální faktory – nadměrný hluk, příliš silné světlo, dlouhý pobyt v nadměrném vedru případně i mrazu, psychické faktory – nedostatek peněz, neschopnost vyrovnat se např. se ztrátou zaměstnání, neúspěch u zkoušek, neprospěch ve škole nebo v zaměstnání, tzv. „ponorková“ nemoc. Působí i faktory sociální – konflikty mezi partnery nebo v rodině, v zaměstnání, šikana, ale třeba i nezdravý životní styl. K traumatickým faktorům patří smrt nebo vážné onemocnění v rodině, sňatek nebo rozvod, ztráta zaměstnání. Nezanedbatelné jsou i faktory, které ovlivňují jedince už v dětském věku – jasným příkladem jsou třeba opuštění, týrané nebo i zneužívané děti, alkoholismus rodičů, ale také přílišné nároky rodičů.

Jaké jsou důsledky dlouhodobého snášení stresu:

Začíná to pocitem svalové ztuhlosti, nepřírozenými stavy únavy, zvyšuje se nebezpečí cukrovky druhého typu (stařecká cukrovka), zvyšuje se krevní tlak, který vede k ischemické chorobě srdeční, ta se často projevuje infarktem myokardu. Z negativního působení dlouhodobého stresu nejsou vyňaty ani potíže žaludeční, způsobené vznikem žaludečních vředů. Zároveň se zvyšuje i nebezpečí vzniku astmatu.

Boj proti stresu je i jedním z úkolů sokolských cvičebních hodin. Samotný zdravý pohyb v přátelském kolektivu, vhodná hudba, společné akce kulturní i turistické, účast na velkých sokolských akcích – prostě vše, co podněcuje člověka k radostné aktivitě a prožitkům – a to všechno musí mít na mysli cvičitelé, mají – li sokolské hodiny plnit svůj základní úkol.

Kvalitní působení těchto činností vede k ustupování stresu, začínají úspěšně pracovat adaptační systémy.

Organismus začíná vnímat pozitivní okolnosti svého života, začíná fungovat i rozumové zvládnutí určitých problémů, kladný význam má pocit pohody, přátelství a spolupráce nejen mezi cvičenkami, ale i mezi lidmi vůbec a člověk je pak schopen se se stresovými podněty lépe a snadněji vyrovnávat.

Stres je větším nebezpečím, než si mnozí uvědomují. Obecně se zvětšuje právě moderním chvatným způsobem života, velkými požadavky v zaměstnání, nervozitou, která se v důsledku nedostatku času uplatňuje v rodinách, špatnou organizací práce a snahou vyrovnat se často s neúměrnými požadavky, které na člověka moderní doba (při všech technických vymoženostech) klade.

Mluvíme – li dnes o dalším moderním programu Sokola, je nutno brát stres na vědomí a boj proti němu povýšit na jeden z hlavních úkolů našeho programu. Není a nebude to lehké, ale rozhodně nutné!

Jarina Žitná (literatura – wikipedie)

Cvičení s padákem pro R+D a PD

Rozvoj pohybu a týmové spolupráce

Děti se v průběhu cvičení seznamují s padákem zrakem (vnímání barev), sluchem (šustění, pocit větru) dotykem (šust'ákový materiál) a zároveň zlepšují své vnímání těla v prostoru. Dále dochází k sociálnímu učení v podobě seznámení se se jmény či zopakování jmen. Společný pohyb vede ke společnému prožitku a neméně důležitá je také spolupráce celé skupiny, tedy nácvik týmové spolupráce. Padák rozvíjí smysl pro rytmus, učení směrů a barev. Hry jsou vhodné k navození atmosféry (podzim, moře, ...) či k rozvoji fantazie (příprava popcornu, vylíhnutí motýla z housenky, ...). Hry s padákem jsou zábava a děti je mají rády.

1) My jsme malí sportovci

Cíl: Nástup na začátku hodiny.

Popis: Děti stojí kolem padáku, který drží. Provádí pohyb na slova:

My jsme malí sportovci (chůze na místě), *máme velké bicepsy* (zvednutí padáku nad hlavu).

Běháme (běh na místě) a *skáčeme* (skáčeme) a tak trochu blbneme (např. zvedání padáku nahoru a dolů).

2) Prší

Cíl: Manipulace s padákem, vzájemná spolupráce.

Popis: Děti se drží padáku o chodí/běží dokola na písničku: *Prší, prší, jen se leje. Kam my se podějeme. Schováme se pod padák, nezmokneme jak žabák*. Děti se schovávají pod padák.

3) Kolo

Cíl: Manipulace s padákem, vzájemná spolupráce.

Popis: Děti sedí/stojí kolem padáku a drží ho. V rytmu básničky podávají padák sousedovi. *Mám kolo, kolo, kolo, kolo, kolo, kolo mám. Jezdím s kolem pořád kolem, vyhněte se nám*.

4) Kolo

Cíl: Posilování břišních svalů a dobrý pocit z pohybu.

Popis: Děti sedí kolem, nohy mají pod padákem a drží ho. V rytmu básničky se pohybují ze sedu do lehu. *Řežu dříví na polínka, ať má čím topit maminka...*

5) Levá, pravá

Cíl: Cílem hry je zábava a dobrý pocit z pohybu.

Popis: Děti sedí kolem padáku, opírají se o ruce za tělem. Nohy mají pokrčené a plosky na padáku. Do rytmu zvedají nohy a v závěru básničky „šoupou“ nohy po padáku. *Levá, pravá, seno, sláma. Čaj, rum, bum*.

6) Autíčko

Cíl: Nácvik pohybu pánve, rytmizace.

Popis: Děti sedí a mají natažené nohy pod padákem, v ruce drží imaginární volant.

Couvají do rytmu z pod padáku pohybem pánve. *Auto jezdí tů, tů, tů. Já už jezdit nebudu*.

7) Barvy

Cíl: Nácvik rozpoznávání barev či opakování barev.

Popis: Děti stojí nebo sedí v kleku sedmo a natahují se po barvě podle pokynů. Jestli nemohou na barvu dosáhnout, vzpaží ruce.

8) Měníčka

Cíl: Nácvik rozpoznávání barev či opakování barev. / Seznamovací hra.

Popis: Děti stojí v kruhu a drží padák za poutka. Cvičitel vždy řekne barvu a děti, které se drží té barvy padáku, si spolu vymění pod padákem místa. / Cvičitel řekne jména a děti si pod padákem vymění místa. Děti se pod padákem střetávají. Varianta pro mladší děti, aby lépe pochopily princip hry: padák leží na zemi, děti stojí (sedí, klečí, dřepí, leží, ...) okolo padáku. Cvičitel řekne dvě jména a děti si spolu vymění místa nad padákem. Pozor na chůzi po skluzné ploše padáku.

9) Barvičky

Cíl: Nácvik rozpoznávání barev či opakování barev a orientace.

Popis: Děti stojí v kruhu na okraji padáku na (nebo u) „své“ barvě, cvičitel řekne barvu a děti běží na místo v tělocvičně, kde je tato barva např. obruč, kreповý papír, PET láhev. Lze i několik barev najednou, popř. všechny. Během hry je dobré, když druhý cvičitel místa barev v tělocvičně vymění.

10) Balonová pošta

Cíl: Seznamovací hra vhodná pro nácvik týmové spolupráce.

Pomůcky: padák a nafukovací míč

Popis: Děti stojí v kruhu a drží padák za úchyty. Cvičitel má nafukovací míč a hru začne tím, že říká: „Já, ..., posílám balon Aničce“ a hodí doprostřed padáku nafukovací míč. Děti musí vzájemně spolupracovat a společně padák naklánět tak, aby se míč opravdu dokutálel k Aničce. Jakmile se míč k Aničce dokutálí, ona ho vezme a vybere si kamaráda, kterému balon pošle, a pokračuje. „Já, Anička posílám balon Pět'ovi.“ atd.

11) Popcorn

Cíl: Týmová spolupráce a rozvoj představitosti.

Pomůcky: padák a balonky

Popis: Děti se drží padáku, který je natažený a vypadá jako pánvička. Cvičitel říká: „Děti, co kdybychom si vyrobili popcorn.“ Děti obvykle v tento okamžik zajásají a cvičitel dá do padáku malé balonky a pokračuje. „Padák se nám proměnil v pánvičku, v které si osmažíme popcorn.“ Uděláme to tak, že mírně třese padákem a vydáváme zvuk pražení. Nejprve se snažíme udržet co nejvíce míčků (kukuřice) na pánvičce, aby se najedli všichni. Pak děti zkusí zvyšovat frekvenci třesení, až nakonec prudkým pohybem padáku vyhodí všechny balonky do vzduchu, jako když popcorn praská. Aktivita pokračuje do doby, kdy jsou všechny míčky z padáku a popcorn je hotový. **Obměna:** Děti se drží padáku, který má uprostřed powerbally. Děti dají na signál padák nahoru a prudce dolů. Aktivita se opakuje tak dlouho, dokud všechny powerbally nevyskočí ven z padáku.

12) Trychtýř

Cíl: Týmová spolupráce. **Pomůcky:** padák s dírkou uprostřed a malé balonky/míčky.

Popis: Děti drží padák v úrovni pasu. Učitel nasype do padáku míčky a děti se společným snažením a postupným nakláněním padáku snaží o to, aby co nejvíce míčků trychtýřem propadlo. Varianta pro předškoláky: Děti rozdělíme na dvě skupiny. Každá skupina má svůj míč (stejně velký, jen jiné barvy). Děti stojí kolem padáku a drží jeho poutka, střídavě hráči jedné a druhé skupiny. Cílem je dosáhnout toho, aby právě míč mé skupiny propadl otvorem jako první.

13) Mexická vlna

Cíl: Manipulace s padákem, odhad pro pohyb míče, vzájemná spolupráce.

Pomůcky: padák, větší míč.

Popis: Děti drží oběma rukama padák za okraje. Cvičitelka položí míč na padák poblíž okraje. Snahou všech je udržet míč při okraji padáku (aby nevypadl) a zároveň ho rozpohybovat kolem dokola. Pokud se to podaří, vznikne „mexická vlna“. Varianta pro menší děti: Děti drží kolem dokola padák ve výši pasu. Cvičitelka nebo jedno z dětí běží kolem dokola stojících dětí držících padák, jak je mívá, dotýká se jich rukou. Když stojící

dítě ucítí dotek, hned vzpaží a zase připaží. Další varianta: Děti uchopí padák oběma rukama, cvičitel určí dítě, které jako první udělá dřep. Po něm postupně dělají totéž další děti. První se začíná zvedat v okamžiku, když naproti němu stojící dítě provádí dřep, vznikají tak mexické/mořské vlny.

14) Na sochy

Cíl: Cílem hry je zábava a dobrý pocit z pohybu.

Popis: Děti se drží napnutého padáku pravou rukou a chodí/běží dokolečka. Hraje hudba. Když se hudba zastaví, musí se zastavit i děti a stanou se z nich nehybné sochy. Když hudba začne opět hrát, dají se opět do pohybu. Varianta: S každým zastavením hudby se může změnit směr chůze/běhu.

15) Vlnobítí

Cíl: Navození letní atmosféry (moře, vlny).

Popis: Jedno (2 i 3 podle velikosti) děti stojí/sedí uprostřed padáku, ostatní děti postupně dělají nejprve malé a potom větší až největší vlny pohybem padáku nahoru a dolů. Pak děti vystřídáme.

16) Motýl

Každé dítě si také vyzkouší, jaké je to být chvíli sám zabalený v padáku, tzv. zakuklený. Tato hra rozvíjí představivost a zároveň je to hra na zklidnění.

Popis: Děti se postupně jedno po druhém doplají jako housenky na padák. Ostatní děti je zbývajícím padákem přikryjí a tzv. do padáku „zakuklí“. Motivační básnička:

Housenka se zakuklila, do vláken se zabalila. Překvapení pro děti, z kukly motýl vyletí. Děti se sami z padáku dostanou a mávají křídly. **Cíl:** Cílem této hry je ukázat dětem, jak v přírodě probíhá proces přeměny housenky v motýla. Vylíhne se z nich krásný motýl, který letí dokolečka kolem padáku. Varianta pro mladší děti, které mají strach ze tmy a samoty: mohou se společně zakuklit 3–4 děti.

17) Větríček

Cíl: Zklidnění skupiny na konci hodiny či navození podzimní atmosféry (foukání větru).

Popis: Dívky drží padák v úrovni boků za úchyty a chlapci leží pod padákem na zádech. Dívky postupným zvedáním a snižováním padáku vytváří vítr. Kluci se pod padákem nechávají ovívat. Po motivační básničce si chlapci vymění s dívkami místo a vše se opakuje. Dívky leží pod padákem a chlapci je ovívají a říkají motivační básničku. Lze provést i s dětmi, které se drží kolem padáku.

Básnička: Foukej, foukej, větríčku, shod' mi jednu hruštičku. Shod' mi jednu nebo dvě, budou sladké obě dvě.

18) Medúza

Cíl: Týmová spolupráce, zklidnění skupiny či navození letní atmosféry, rozvoj fantazie.

Popis: Děti zvedají ze dřepu padák nahoru a dolů, po každém zvednutí udělají krok do středu a medúza se zvyšuje. Po pěti krocích se všichni schovají pod padák.

19) Zvedni a pust'

Cíl: Zakončení cvičení s padákem či navození podzimní atmosféry (foukání větru).

Popis: Děti zvednou na povel padák do vzduchu a na povel ho pustí a nechají ulétnout. Cvičitel ho chytne a uklidí.

20) Myší díra

Cíl: Překonání strachu, nácvik orientace a rychlosti.

Popis: Padák je rozložen přes žíněnky, děti stojí v zástupu. Cvičitelka drží padák na začátku žíněnky a děti podlézají, kdo podleze, drží padák dalšímu. Lze po prolezení i oběhnout např. kužel. Varianta: Pod padák schovat např. víčka od PET lahví, družstva soutěží proti sobě, kdo posbírá víc víček.

Ivana Lorencová, Sokol Jindřichův Hradec

Nejenom pohybem živ je sokol

Budoucnost Sokola, jak ji vidí členstvo...

Nečekala jsem takovou odezvu. Jak je vidět, sokolové skutečně o emancipaci spolku v dnešní době přemýšlejí, vnímají jeho potřebnost a chápou nutnost maximální kvality sokolského programu.

Diskuse byla ve skutečnosti vyvolána reakcemi na dotazník pana Charváta. Jeho formulace nebyla právě šťastná a nezbudila mezi členy pravděpodobně očekávaný ohlas. Přiznám se, že jsem odpověděla, sama za sebe – a, když to teď po sobě čtu, vím, že to nebyla právě dobře formulovaná odpověď, i když jsem za ni dostala poděkování.

Mezi dopisy, které jsem po výzvě v lednovém čase obdržela, byl také dopis sestry Pavly Skokanové, místostarostky Sokola Záblatí a vedoucí odboru školství, kultury a sportu městského úřadu v Bohumíně. V tom dopise je věta, kterou bychom měli brát jako základní myšlenku celé této debaty: „*Pokud se setkám s kritikou, budu ji brát jako přínos - jak se zlepšit!*“ Jistě se na těchto stránkách setkáme s myšlenkami a interpretací faktů, s kterými buď můžeme, nebo nemůžeme souhlasit. To je vlastně základem každé diskuse. Myslím, že mohu směle prohlásit, že jsme od obnovení Sokola společně ušli velký kus cesty. Vítězili jsme, ale mnohé i pokazili. Jako nejhorší přínos moderní doby vidím praxi, ve které – jakmile se mnou někdo nesouhlasí – je můj nepřítel a je nutno s ním bojovat! To však neodpovídá demokratickému zaměření Sokola a s touto praxí je nutno rázně skoncovat.

Prosím proto všechny čtenáře, aby s tímto vědomím přistupovali ke čtení jednotlivých příspěvků, začali uvažovat o jejich pravdivosti, positivech i negativech a vyvozovali z nich důsledky především pro sebe a svou vlastní praxi v Sokole. V žádném případě se nikdy nebude jednat o „štvání“, o vyslovené „útoky“ na někoho, nebo něco!

Prosím, berte to na vědomí!

(Jistě chápete, že není možné zveřejnit všechny dopisy, které mi přišly, najednou. V tomto čísle jsem zařadila jako úvod filosoficky zaměřený dopis bratra Novotného, kritický dopis sestry Tůmové, jako pohlazení děkovný dopis maminky tří dětí sokolským cvičitelům doplněný komentářem br. Macha a vyjádření sestry Trejbalové, která právě přesídlila z Náchoda do Prahy).

Tři otázky jinak

Další rok, další předsevzetí, nové či staronové nápady jak v osobním tak společenském životě. Naprosto přirozená věc, stejně jako to, že změny nejsou tak úplně jednoduché, žádoucí a vítané. Jsme svědky, a je to dobře, pokusů o nové formulování základních otázek, co jsme, co znamenáme, co je pro nás nedůležitější. I v minulosti tomu tak bylo a vyjadřovali se k tomu lidé různých profesí lékaři, učitelé, úředníci, vojáci s různým stupněm vzdělání a připravenosti.

Takřka nedávno vznikl a bohužel rychle zanikl Klub cvičitelů, existuje projekt Vize, četli jsme naivní otázky marketingového pokusu. Nesmírně láká se těmto snahám vysmát, zpochybnit úroveň otázek, poukázat na neúčinnost této formy k nastolování změn. Je možné vysvětlit snaživcům, že stávající, a to kterékoliv a kdykoliv, vedení

vlastně žádné změny nemůže chtít, neboť by bylo většinou samo proti sobě. Vždyť ona také většina změn je více ke škodě nežli k užítku. Nicméně poděkování je na místě, neboť valné sjezdy ČOS přeci jen chybí.

Jsou otázky, které jsou jednoduché a jiné složité. Nejtěžší odpověď je na krátkou otázku, neboť v ní není zakomponována odpověď. A ta potom není jen věcí rozumu, ale i citu. Smířme se s tím, že jsou i věci nepopsatelné, jsou okolnosti vpečetěné z generace na generaci, až skoro můžeme hovořit o obyčeji či zvyku. I pětigenerační sokolské rodiny by o tom mohli vyprávět.

Na otázku co je to Sokol, je možno odpovědět tisícem odpovědí, z pohledu filosofického, organizačního, biologického, z hlediska jednotlivce i společnosti a množství odpovědí bude ovlivněno i časem. Jistě i ztraceným, pokud k tomu budeme přistupovat jen s rozumem, logikou, věcnými argumenty. Na druhé straně pokud budeme uvažovat jen o lásce k ideji dokonalého člověka, národa, vlasti také nikam nedospějeme. Proto je nezbytné propojení obou pilířů našich úvah a smířit se s nedokonalostí i v čase, kdy vlivem i vnějších okolností někdy bude převažovat v odpovědích jedna strana a jindy druhá. Přičemž jedna opírá druhou. Já osobně vím, že Sokol je naplňování ideje a nechávám lepším filosofům odpověď na otázku, zda se ideje mohou vyvíjet nebo zdali jsou stálé.

Pokud se někdo zeptá, proč je Sokol důležitý, zarazím se nad samotnou formulací, ale musím dogmaticky odpovědět. Nejpřesnější odpověď je: “ Sokol je důležitý tím, že je “. Definovat čím je důležitý nebo pro koho, otázka neobsahovala. Nemá smysl odpovídat na otázku jinak, samotná existence Sokola je to nepodstatnější a je pro budoucnost nejdůležitější. V existenci je totiž zakotvená naděje. Pokud něco neexistuje, tak to prostě není, a nemůže to být ani trochu ani hodně důležité.

Kdybych musel odpovědět na dotaz, co to znamená být Sokolem, odvážil bych se jen říci, je to člověk, který se snaží být lepším. Rozvádět to nemá smysl.

Dr. Luboš Novotný

První z reakcí na dotazník

Naprostu se shoduji s autorkou dopisu sestrou Tůmovou v názoru, že dotazník nebyl formulován dobře (a to se vyjadřuji velmi mírně!!), byl sice rozeslán na župy s prosbou o vyjádření, ale každý, kdo ví, jak to na župách a jednotách chodí, musí vědět, že čas žádaný k vyjádření byl naprosto nedostatečný – a to nejen po stránce administrativní, ale především proto, že odpověď na dané otázky nelze „vypálit od boku“!

A proč se nám nezdá (mluvila jsem o tom s mnoha činovníky i členy Sokola) vlastní zadání? Dvě otázky se týkají Sokola, jeho významu a tradic, další tři spíš dnešního stavu a potřebných organizačních připomínek – už řazení otázek, bohužel, dojem „výstřelu od boku“ připomíná. Pisatel se nedal práci ani je logicky seřadit!

Kromě toho – téma i kladené otázky by měly být dobře zváženy odpovídajícími nosnými orgány ČOS, to je náčelnictvem, odborem sportu a vzdělavateli, které za program Sokola plně zodpovídají a také těm by měly být adresovány odpovědi.

Autorka první odpovědi sestra Tůmová se vyjádřila, že toto zadání je k smíchu i pláči – já jsem ten dojem nesdílela – měla jsem pouze ohromný vztek!

Jarina Žitná

Takže sestra Tůmová:

Nyní odpověď na můj výrok, proč se mi chce plakat:

Od roku 1990 se hodně změnila společnost. Hodně se bohužel změnil i český Sokol /Sokol v zahraničí si nemusí klást (Vaše) otázky “co je Sokol a jak je vnímána otázka tradice Sokola...“. Protože tam mají oboje stále ještě v srdci!/. To u nás chceme mít co největší členskou základnu a všem (bohužel i mnoha jednotám) je jedno, že plno oddílů a jejich členů je „pod Sokolem nebo u Sokola“. Stačí, že – uvádím ze Stanov: „nový člen souhlasí se Stanovami...a že výbor jednoty p ř í p a d n ě stanoví konkrétnější postup ohledně přijetí zájemce...“. Co je to „konkrétnější postup“? Co na to naše jednoty, župy, ústředí? A dále: Vzdělávání nových členů dávno neexistuje. Velmi potřebné vzdělávání č i n o v n í k ů na v š e c h úrovních se nedaří. Vzdělávání cvičitelů a trenérů v otázkách dávné historie spolku, sokolských tradic a idejí a hlavně znalostí z období válek, protektorátu a odboje a i 50. let se smršlo víceméně na samostudium. Výsledky jsou nabíledni. (Jsou ovšem župy, které kvalitní lektory našťestí mají!).

Je toho hodně, z čeho je člena smutno: mnoho rozhodnutí z ústředí - ano, přijatých většinou - vyzní autoritativně. Prostě je o z n á m e n o. Příklad? Jak je to s členstvím nečlenstvím v Českém olympijském výboru? Pronikla informace o „spolupráci“ do žup a jednot? (Stačí si číst na webových stránkách ČOV a mám otázek o hodně víc). Jak to bylo s novým logem Sokola a jak to bylo nakonec pověřeným pracovníkem „vysvětleno“? Jak proběhlo navýšení členských spolkových příspěvků? Jak to bylo s p o v i n n o s t í zakoupit po 2 roky sletovou známku? Ano, rád ji každý koupí, pokud by si přečetl dopis starostky obdobný tomu z roku 2012... Komunikace chybí. Pokora chybí. Tyršův dům je pro většinu členstva velká neznámá. A neměla by být! Pro ty, kteří se více zajímají, tak pro ty je byrokratickou bublinou odtrženou od jednot. Je úřadem. Ano, není lehké pracovat na jakémkoliv postu, ochota členstva zapojit se je mizivá.! O to víc ale musí být z ústředí cítit nadšení, profesionalita i opravdovost pro sokolskou práci. Nestačí si poplácávat po ramenou, jak (zase) skvěle dopadl všesokolský slet, žádné negativní ohlasy přece nezaznamenány...Opravdu ne? Věřte, že je hodně členů, stále ještě nadšených pro hromadná cvičení na sletech i běžnou činnost v jednotách, ale kdyby jim došel Váš dotazník a kdyby n a š l i odvahu, tak by Vám odpověděli dosti podobně. *Závěrem – a mnohdy se smutkem:*

1.

a) Podle mne je Sokol stále ještě spolek, který se snaží udržovat tradice a sokolské ideje. A to jen díky j e d i n c ů m v ústředí, na župách a zejména v jednotách, kterých je ale čím dál méně. Těch jedinců, kterým na spolku s tak bohatou historií záleží. Je to vidět i na ochotě vrcholných činovníků pořídit si sokolský kroj (a na veřejnosti ho nosit!). A kroj pro mládež?? Kdy budou předávat květiny nebo přát zasloužilým členům atd, atd, mladí sokolici v nějakém jednoduchém, ale spolkovém oblečení?

b) Nebudou-li sokolské jednoty, Sokol zahyne. To se všeobecně říká. Ale také se začalo říkat: dnes je Tyršův dům organizace plná úředníků, která si vystačí sama se sebou... Dále: zanikají nebo hrubě nepracují mnohé jednoty. Župy se tímto velmi trápí. Proč tomu tak je, jak to řešit? Jistě se ale úředníci (či činovníci?) na ústředí tímto problémem zaobírají...(?).

c) Bohužel tím, že se málo pěstuje „sokolský duch“, začíná být Sokol o b y č e j n o u sportovní organizací. Všesokolské i oblastní slety jednou za 6 let situaci nezachrání a to i přes nadšení cvičenek a cvičenců všech věkových kategorií, kteří si takřka vše platí, berou náhradní volno i dovolenou!!

2. Ptáte se na současné komunikační problémy. Kde? Na ústředí? Nebo s veřejností? Myslím, že nejvíc chybí komunikace a sokolská spolupráce mezi všemi složkami v Tyršově domě. A dokonce - o to hůř - mezi jednotlivými k o m i s e m i v odborech, zejména u VO. Následně není nejlepší ani komunikace ústředí se župami, je hodně úřední. Naopak komunikace župa – jednoty je našťastí většinou úspěšná (pokud je ovšem jednota vůbec ke spolupráci ochotná... i to je častá bolest).

Komunikace ČOS s veřejností se naopak velmi zlepšila, obzvláště ve dnech sletů. Místně jsou veřejností velmi dobře brány i aktivní jednoty.

3. Zajímalo by mne, jakou odpověď byste na třetí otázku chtěl opravdu slyšet? Podle mne je povinnost každého z d r a v é h o spolku tradici připomínat a uchovávat. Protože jen „živá“ tradice má opodstatnění být předávána dalším generacím. Sokolská stráž je výborný počin!, ještě by bylo skvělé dát jednoduché rady ohledně „co a jak s praporem, kdy kroj ano a kdy být nemusí atd, atd“ do jednot. A rozhodně se vrátit k otázce cíleného a promyšleného vzdělávání členstva včetně činovníků a zejména c v i č i t e l ů a t r e n é r ů, protože ti jsou první, kteří působí na cvičence a malé sportovce. Ti by měli umět zapálit „sokolskou jiskru“. V jednotách sportovní oddíly moc láskou k Sokolu neoplývají...Co na to OS ČOS?

4. Sokol se prezentuje především svou činností. Dále svým chováním, vystupováním. Očekávali jsme, že Sokol - ač třeba počtem členů menší - bude hrdým samostatným spolkem, ale stanovы Českého olympijského výboru hovoří jasně. Nebo si je špatně vykládám?....

5. Vztah mezi všestranností, výkonností (myšleno sportem?) a vzděláváním? Opět je nutné vědět, komu se otázka pokládá: jinak je tomu v sokolské jednotě, jinak mezi odbory na ústředí. Do spolupráce složek na ústředí běžný člen Sokola nevidí. Může si jen domýšlet...Někdy se něco málo od někoho zasvěceného doví - a pak se diví. Jsou členové, kteří se se zlou potázali, když si dovolili kontaktovat jednoduchým dotazem pracovníka ústředí. Jsou členové, kterým bylo řečeno, že s dotazem se mají obrátit na svou župu a ta případně na ústředí...Jsou členové, kteří si dovolili na ústředí poslat postřehy a návrhy - a nikdy nedostali (ani zamítavou) odpověď. Jsou zahraniční sokolové, kteří se (stále) domnívají, že při návštěvě Prahy mimo slet se mohou zastavit v Tyršově domě a že by mohli být třeba jen na chvíli přivítáni (ale kým, že??). Jsme členové, kteří při příchodu do Tyršova domu se už naučili zdravít pozdravem: Dobrý den, nazdar! I to o něčem svědčí... Možná brzy to bude už jen Dobrý den...

Se sokolským „Nazdar!“

Jaroslava Tůmová, Sokol Říčany a Radošovice

Pohlazení pro sokolskou duši

Tento dopis byl adresován cvičitelům a trenérům sokolské jednoty Dvůr Králové po úspěšném XVI. Všesokolském sletu. Netýká se ovšem pouze sletu, kterého se pisatelka, matka tří dětí cvičících ve zmíněné jednotě, zúčastnila, týká se Sokola jako takového, jako organizace, která se snaží o výchovu člověka v duchu harmonie těla i ducha! Cituji: „Už to chci napsat nebo říct dlouho, a teď na konci roku se to díky volnému času povedlo, navíc v době, kdy se bilancuje a děkuje a přeje vše dobré, se to i hodí. Je to velké poděkování, především vám trenérkám a trenérům, ale i jejich rodinám, které tím žijí více či méně taky.

Tedy: chci poděkovat Sokolu, do kterého chodí mé děti a díky nim i já (máma). Poděkovat všem za tu atmosféru, kterou tam vždy cítím. Od trenérů po děti. Jste parta správná - slovy z jedné ze sletových skladeb. Nepociťuju v Sokole žádné posuzování dle

vzhledu, či značky a kvality vybavení a oblečení, žádné kastování, dokonce - a to je ve sportovním kroužku nevidané - tam nepocit'uju žádné vyčleňování ani kvůli ne příliš dobrým sportovním výsledkům. Na mě to vždycky působí, že těm dobrým všichni přejí úspěchy a těm horším přejí to, že sportují pro radost a snaží se, co dovedou. Tak jsem si to vždy představovala, cvičit organizovaně a s radostí. A nebýt terčem posměchu nebo ponižování, když to nejde líp. Každý nemůže být vítěz, ale každý by měl cvičit rád, snažit se a vítězům to přát, a snad si z nich něco i vzít. A vychází to od vás, trenérů! Neviděla jsem nikdy nucení, vyhrožování, pouze snahu to děti naučit, ale nezlomit. Pro výchovu vrcholových sportovců to asi není dobře, to se asi musí dřít do padnutí a rvát, ale domnívám se, že naprostá většina sportovního vrcholu nedosáhne. A ty s potenciálem být olympionik, trenéři jistě odhalí a vedou je asi jinak.

Líbí se mi na vás Sokolech, jak se o sebe navzájem postaráte, nejen trenéři o své svěřence, ale děti o děti: jak pubert'áci blbnou s malými dětmi, aby jim to ukrátili, jak „kluci, kluci s klukama a holky, holky s holkama a kluci s holkama a holky s klukama“ a tak různě navzájem; jak dospělá slečna zvládá obležení malých obdivovatelek; jak si pubertální chlapec hraje s malou holkou nebo pomáhá malému klukovi... Možná jsou tak zvyklí z domova, možná se to naučili v Sokole, ale nejspíš to sami v Sokole prožili díky jiným starším přátelům. Líbí se mi, jak si tykáte, děti dospělým a dospělí dětem. Pro děti to určitě znamená hodně – dostat důvěru tykat „cizímu dospělému“. A jak všichni o všem a o všech spoustu víte, a využíváte to v dobrém a ku prospěchu, ne k pomluvám a nepravostem. A líbí se mi, jak díky zapojení Sokolů – děti připomínáte různé příležitosti, o kterých se jinak moc nemluví, nebo mluví, ale v jiných souvislostech, podávají se jen z jedné strany. Jak si připomínáte lidské ideály, které se už zdají přežitě a ve společensko-politickém prostředí už snad ani nejsou: čest a spravedlnost, morálku, odvahu, zodpovědnost, spolupráci, podporu, víru, důvěru, zdravou sebedůvěru...

Líbila se mi atmosféra na sletových vystoupeních, to sálající nadšení, radost z pohybu, úsměvy, kamarádství, chuť něco dokázat, vytvořit společnou věc a nezkazit ji, a samozřejmě líbí se mi všechny vaše skladby. Líbí se mi atmosféra na závodech, zaujetí, nadšení, u někoho zvědavost, líbí se mi i vaše společné prožívání únavy po výkonech, pomoc slabším, vaše čekání na výsledky a radost z dobrého umístění svého nebo kamarádů / svěřenců. A díky trenérům a jejich fotkám a videím můžeme prožívat i chvíle „za oponou“ – v zákulisí, v autobuse, v noci... Ale když řval celý autobus cestou ze sletu, věděli to všichni v okolí Sokolovny už od nábřeží, videa netřeba...

Jste parta správná. Skvělá atmosféra, skvělí lidé. Trenéři to přesunují na děti tak nějak nenásilně, samozřejmě. Držte se toho dál. Moc děkujeme. A přeju všem vám i všem vašim blízkým jen to dobré, ať jste zdraví a ať se vám vše daří a k tomu kupu štěstí. Bud'te takoví dál. Nazdar!“

Maminka Hanka

Komentář bratra Macha

Dopis maminky, pisatelky dopisu, je nádherný a přesně vystihuje smysl Sokola v současnosti. Nynější společnost je atomizovaná, záměrně nebo náhodně, ať si každý vybere. Vládne sobeckost, úspěch za každou cenu. My nabízíme spolupráci, jsme si všichni rovni, jsme tu i pro ty nešikovné, nikomu to nevadí. Měli jsme v jednotě děti s různými poruchami, nikdy jsme nepozorovali šikanu, naopak, ti šikovnější se snažili pomáhat, pojd', já ti to ukážu. V tom dopisu je celý program Sokola. A co je překvapení? Že tomu bylo i na jeho začátku, roku 1862. Vždyť v té době bylo

nepředstavitelné, že v Sokole jsou si všichni rovni, tykají si jako " bratři", jejich hlasy mají stejnou váhu. Všichni mohou rozhodovat o všem. Ano, byla to praktická škola demokracie, Všichni pracovali pro společnou věc. Jedinec nic, celek vše. Tady byly základy legií, základy sokolského vlastenectví. Sokol je vlastně završení obrození, jeho heslem bylo „*v práci a učení je naše spasení*“.

Nezapomeňte, že u kolébky Sokola stáli vysoce vzdělaní lidé ryzích charakterů!
Nazdar!

Otakar Mach, Sokol Prosek

Odpoověď sestry Trejbalové

- 1) Proč jsem členem Sokola, co mne k tomu přivedlo a čeho si na Sokole nejvíce vážím !

Mí rodiče se zúčastnili 11. sletu a já v lednu 1990 obnovujícího sjezdu ve Veletržním paláci v Praze, kde jsem se seznámila s manželi Zelenými a my po příjezdu do Náchoda obnovili jednotu v tomto městě. Já jsem pak pomáhala při obnově jednot v okrese a hlavně s restitucí sokolského majetku, kdy byl navrácen jen majetek, který byl ve vlastnictví tělovýchovy. Pole, lesy i budovy, které v té době byly ve vlastnictví jiných subjektů, tak ty navráceny nebyly a ČOS žádnou peněžní kompenzací za ně nedostal na rozdíl od církví nyní. Myslím si, že chybou bylo i to, že název SOKOL si mohly ponechat i jednoty, které do ČOS nepřešly, protože tím se vlastně snížil význam pojmu sokolství jako pěstování těla i ducha místo jen tělesných cvičení. A právě této ideji "kalokaghatie" si na Sokole nejvíce vážím.

- 2) Jak si představuji vylepšení současného stavu a co pro to mohu udělat já sám jako jedinec !

Jednat v duchu těchto sokolských ideálů a osobním příkladem pro ně získávat další lidi, o což se snažím jako cvičitelka jógy pro seniory i jako členka komise jógy ČOS.

- 3) Jak zajistit větší propagaci a zapojení veřejnosti do sokolských akcí a programu !
V Praze ČOS využívá prodejních i dalších akcí (na výstavišti v Letňanech, Holešovicích) zaměřených zejména na mládež ke své prezentaci. Pod vedením br. Svobody instaluje pro ně nejmodernější náradí, které si mohou vyzkoušet za dozoru dobrovolníků, dobrovolnic- cvičitelů a svého dospělého doprovodu. Současně je k dispozici propagační materiál ČOS. Dělala jsem u těchto akcí dobrovolnici u evidenci příchozích a tak vím, že hodně z nich se pak zajímalo o cvičení v našich jednotách v Praze. Výborná byla také prezentace ČOS na Václavském náměstí při zakončení průvodu na počest vzniku republiky. Myslím si, že i v jiných městech se konají pod patronací místní samosprávy různé akce, kterých by se měl Sokol účastnit.

Ing Eva Trejbalová

Dnešní dovětek k tématu:

Takže vidíte, že názorů je hodně a budou různé. Věřím, že si čtenáři vezmou k srdci moje slova v úvodu celého tématu, nebudou zveřejněné úvahy brát jako útok, případně vyhlášení války, ale zařídí se podle slov sestry Skokanové – budou raději přemýšlet a sami se zapojí do veškeré práce, která na nás čeká. Pro další čísla Souzvuků jsou připraveny příspěvky sestry Skokanové ze Záblatí u Bohumína, Kaplanové z Pardubic, Příhodové ze Zlína a br. Kosteckého z Ostravy – doufám, že se vyjádří i další!

Jarina Žitná

Únor 1948

Výsledky Druhé světové války velice silně ovlivnily situaci v Československu. Česká domácí politická a demokratická elita byla během okupace naprosto programově Němci zlikvidována. Ti, kteří přežili koncentráky nebo se vrátili z exilu, naprosto nemohli ovlivnit poválečný vývoj

v Československu. Agrární strana vůbec nebyla povolena v důsledku kolaborace jejích vedoucích představitelů s Němci. Byly povoleny pouze čtyři strany – lidovci, národní socialisté, sociální demokraté a komunisté, dvě středové a dvě levicové. Na Slovensku byla mimo tyto strany ještě Demokratická strana.

Volby v roce 1946 byly provázeny velice silnou propagační přípravou, v níž se předvedli komunisté (slibovali sedlákům půdu z velkostatků!). Vesnice pak hlasovaly pro KSČ.

Komunisté volby vyhráli v českých zemích se 40% hlasů, na Slovensku zvítězila Demokratická strana. Ale i tak celostátně překročila KSČ hranici 30%. Vláda měla 26 členů, z nichž komunistů bylo devět, po čtyřech lidovci, národní socialisté a zástupci Demokratické strany, tři sociální demokraté a dva nestraníci. Klíčové ministerstvo vnitra obsadil komunista Nosek, za války byl v exilu v Londýně.

V průběhu roku 1947 se začala situace pomalu vyhrcovat, komunisté se snažili infiltrovat do vládních úřadů, stran a spolků. Ke střetu došlo v únoru 1948, když ministr Nosek nahradil několik nekomunistických důstojníků v SNB komunisty. Přestože vláda ve svém usnesení z 13. února tento Noskův zásah zrušila, Nosek odmítl usnesení splnit. Proto se na protest proti postupu ministra vnitra rozhodlo dvanáct ministrů demokratických stran nezúčastnit se schůze vlády 20. února a podali demisi. Scházely dva hlasy, aby vláda padla podle ústavy, bohužel, ani socdem ministři, ani nestraníci se k nim nepřipojili. Stačilo jen málo, jen ty dva hlasy. Dva socdem se připojili, ale až 25. února, a to už bylo pozdě. Otázkou zůstává, proč nepodal demisi Jan Masaryk.

Prezident Beneš stál před těžkým rozhodnutím, přijmout demisi a předat moc komunistům nebo ji nepřijmout a riskovat občanskou válku. Komunisti v čele s Gottwaldem spustili tvrdý nátlak na prezidenta Beneše:

Proběhla řada akcí: 21. února demonstrace na Staroměstském náměstí, 22. února sjezd závodních rad, 24. února generální stávk. Současně bylo zatčeno asi 450 nársoc a lidoveckých funkcionářů, ti byli později propouštěni. Komunisté ze závodních hlídek vytvořili ozbrojené oddíly komunistické strany – Lidové milice. Nelze pominout významnou roli Františka Kriegla při formování milic a jejich vyzbrojování. Na sekretariátech KSČ byly sklady zbraní a munice.

To vše se dělalo proto, aby pan prezident demisi přijal. Na prezidentovu podporu vystoupili pouze vysokoškolští studenti pochodem na Hradčany. Byli zadrženi SNB v Nerudově ulici a rozeznáni. Později byli vyloučeni ze studia a bylo jim znemožněno studia dokončit.

Stačilo, aby se v nastalé situaci odstoupivší ministři vrátili do vlády a tím by zcela zmařili plány Gottwalda. Ale oni ponechali vše na bedrech prezidenta Beneše, aby rozhodl sám. Přitom dobře věděli, že pan prezident Beneš je vážně nemocný, Mnichovské události a úsilí za války za obnovení Československa velice podlomily jeho životní síly. Zachovali se nezodpovědně a vůči panu prezidentovi sobecky.

Gottwald přiznal, že se modlil, aby ministři tu svou hloupou demisi nezrušili, že by byl vyřízen. Neuváženost demokratických ministrů mu otevřela cestu k ústavnímu puči.

Prezident Beneš ustoupil před hrozbou občanské války a intervencí Sovětů a demisi přijal.

(Poznámka: Polsko mělo za války dvě vlády. Jednu v Londýně a druhou v Lublinu. Občanská válka mezi nimi v Polsku probíhala od roku 1945 po několik let do roku 1950.

Dnes mnozí vyčítají prezidentu Benešovi, že se vracel z Londýna do republiky přes Moskvu. Jsem přesvědčen, že kdyby zůstal v Londýně a do Moskvy nejel, v roce 1945 by vznikla prosovětská rudá vláda v Košicích. Vzniklo by dvojvládí Londýn – Košice, s následky podobně jako v Polsku.)

Vláda byla doplněna o nové ministry z demokratických stran, kteří byli ochotni kolaborovat s KSČ.

V Praze byli již delší dobu sovětské poradci, řízení velvyslancem Zorinem, kteří zřejmě stáli za následujícími událostmi.

Ve Vysokých Tatrách probíhaly od 15. do 22. února Zimní sletové hry. Tyto závody představovaly zahájení XI. Vsesokolského sletu, proto na nich byli účastní starosta br. Antonín Hřebík, náčelník br. Miroslav Kavalír, náčelnice sestra Marie Provazníková a větší část předsednictva ČOS. Zprávy o politické krizi, které z Prahy do Tater docházely, byly nepřehledné a bez podrobností.

Br. JUDr. Hřebík se snažil zjistit, jak krize probíhá. Proto telefonoval místopředsedovi vlády Dr. Zenklovi, předsedovi Národních socialistů. Ten ho ujistil, že nekomunističtí poslanci mají situaci pevně v rukou, že se krize během krátké doby vyřeší kabinetní cestou. Dr. Zenkl také nebyl v Praze, navštěvoval pracovní moravská města.

V neděli 22. února končily Zimní sletové hry během mužů na 50 km a během žen na 6 km. U cíle závodů bylo instalováno rozhlasové zařízení, přenášející Gottwaldův projev. V něm vyzýval k zakládání akčních výborů Národní fronty. Ty měly za úkol „očistit“ společnost.

Po návratu z Tater do Prahy se v úterý 24. února odpoledne v Tyršově domě konala řádná schůze předsednictva ČOS. Protože se konala jako rozpravná schůze, nepožíval se zápis. Na ní bylo dohodnuto, že v Sokole akční výbory nejsou potřeba, proto se zřizovat nebudou,

Bylo usneseno, že k prezidentovi Benešovi bude vyslána delegace, která ho ujistí, že sokolstvo zůstává věrné jeho zásadám a dává se mu plně k dispozici. Ihned byl telefonicky dojednan termín návštěvy na druhý den 25. února na 10 hodin. Přestože delegace čekala několik hodin, k panu prezidentovi nebyla uvedena. Pouze předala písemné prohlášení. V té době u prezidenta byl Gottwald se svými soudruhy, ale o tom sokolské delegaci úředníci prezidentské kanceláře nic neřekli.

Vládní krize byla ukončena tentýž den v 16.30, když prezident Beneš přijal demisi ministrů demokratických stran.

Večer se konala schůze předsednictva ČOS, na které br. starosta Hřebík informoval o návštěvě na Hradě a že u pana prezidenta nebyli. Po vyslechnutí zprávy z rádia o přijetí demise ministrů a sestavení nové vlády - přemalování - předsednictvo ČOS pokračovalo ve svém jednání.

Schůze znovu potvrdila včerejší usnesení, že se v Sokole akční výbory nebudou ustavovat. Při jednání, zda se má ČOS zapojit do Národní fronty, nedošlo k jednotnému názoru. Při hlasování z 35 přítomných jen 7 hlasovalo proti!!!!

Členové hovořili, zda mají zůstat v předsednictvu nebo odstoupit. Rozhodování bylo ztíženo tím, že byly v plném běhu přípravy na XI. Vsesokolský slet.

Někteří členové prohlašovali, že sletem uspořádají komunistům divadlo, druzí namítali, že slet musí být sokolskou akcí a že všichni musí zůstat na svých místech.

Situace se rychle měnila, takřka každou hodinu. Přestože na schůzi 25. února předsednictvo ČOS jednomyslně rozhodlo nevytvářet akční výbory, další schůze, svolaná za dva dny na to, 27. února, za podivných okolností, rozhodla akční výbory v Sokole vytvořit.

Starosta br. JUDr. Antonín Hřebík odstoupil, brzy nato emigroval. Nahradil ho staříčkový br. Josef Truhlář. Byla to velice horečná doba, únorové události 1948 v Sokole by si

zasluhovaly důkladné zpracování. Akční výbory v jednotách „vyakčňovaly“ první sokoly a sokolky. V Sokole se zmocnili vlády soudruzi

Dne 10. března za nevyjasněných okolností zemřel Jan Masaryk.

Ve společnosti nastaly ihned velké změny. Byly vytvářeny akční výbory (nevolené, ani definované v ústavě), které prováděly čistky v ministerstvech, úřadech, továrnách, na školách všech stupňů, ve spolcích. Nepohodlní lidé byli vyhazováni okamžitě z práce, odborníci byli nahrazováni komunistickými kádry, vysokoškolské učitelé nekomunisté mizeli z univerzit, rovněž tak vysokoškolaři, když byli organizováni v demokratických stranách nebo byli ze selských, živnostenských nebo buržoazních rodin. Odhaduje se, že během krátké doby bylo tak postiženo přes 200000 lidí. Někteří z těchto fanatických komunistů, kteří se aktivně podíleli na akčních čistkách, se po roce 1968 angažovali v disentu!!!

Byli první političtí emigranti na západ. Jim skutečně šlo o život.

Byla zavedena cenzura. Byl vypracován seznam nevhodné literatury a zahájeny čistky ve veřejných knihovnách, odkud byly tyto knihy odváženy do stoupy. Jednalo se zejména o spisy Masarykovy a Benešovy, Čapkovy a mnoha dalších.

Volby do Národního shromáždění proběhly 30. května, kandidáta byla jen jedna, Národní fronta. Pro ni se vyslovilo 89% voličů. Jiná možnost nebyla.

Prezident Beneš odstoupil 7. června, odebral se do své vily v Sezimově Ústí. Byl těžce nemocný a své nemoci podlehl za tři měsíce 3. září 1948.

Klement Gottwald byl zvolen novým prezidentem 14. června 1948, premiérem jmenoval Antonína Zápotockého.

Na XI. Vsesokolském sletu na sokolském průvodu Prahou Sokolové manifestačně projeví své sympatie a úctu panu prezidentu Benešovi, tribunu s komunistickou vládou ignorovali. Následovalo zatýkání. Na sletu naposledy veřejně zazněly sokolské písně. Po celou dobu minulého režimu, jen s výjimkou roku 1968, byly na indexu zakázaných písní.

Také při pohřbu prezidenta Beneše 8. září 1948 došlo ke klidným manifestacím občanů. Po pohřbu se zatýkalo.

Již od roku 1945 docházelo k přemalovávání našich dějin.

Po únoru 1948 byla z našich dějin vymazána jména Tomáš Garrigue Masaryk, Edvard Beneš, Milan Rastislav Štefánik. Den republiky 28. říjen byl přejmenován na Den znárodnění. Nemluvilo se o Československých legiích, to bylo intervenční vojsko kapitalistů proti Sovětům, z historie se zmiňovala selská povstání nebo dělnická hnutí. Odboj za okupace vedli pouze komunisté.

Když se nyní zamýšlím, jaký život vlastně měl prezident Beneš, docházím k závěru, že již od studentských let, když se pečlivým studiem připravoval na svoji životní dráhu, pracoval pro Československou republiku a také za ní položil svůj život, Ve svém životě jako prezident byl vystaven dvěma hlubokým politickým krizím, kde se v období několika dnů rozhodovalo o osudu Československé republiky a o nás všech jejích obyvatelích. Napsal jsem „rozhodovalo“, ale rozhodnutí leželo jenom na něm. Umíte si představit tu odpovědnost prezidenta Beneše, neboť v té kritické době nebyl po jeho boku nikdo, s kým by se mohl poradit. V obou případech se rozhodovalo o válce, v prvním o válce s hitlerovským Německem, ve druhém o válce občanské, na kterou byli komunisté připraveni a jen čekali na signál.

Pracoval jsem v ústavu, který vedl pan prof. Hořejší. V roce 1948 byl asistentem na klinice prof. Hynka, který byl osobním lékařem pana prezidenta Beneše. On byl přítomen, když prof. Hynek pana prezidenta vyšetřoval. Jeho zdravotní stav byl velice vážný a znalosti tehdejší medicíny nedávaly naději na zlepšení stavu. Únorové události přispěly k ukončení jeho života.

Co kdyby se Sokolský vzdělavatel podrobněji rozepsal o únorovém puči v ČOS?

O únorových událostech v ČOS jsem čerpal z knihy Jana Waldaufa „Sokol malé dějiny velké myšlenky“.

Otakar Mach, Sokol Prosek

Živé pochodně

Asi nikdy nezapomenu na okamžik, kdy jsem se dověděla o Janu Palachovi. Byl mrazivý zimní den, optimální podmínky pro lyžování – užívali jsme si to. Na Jizerce jsme, rozjaření pohybem, vstoupili do výčepu chaty Pyramida – hrálo tam radio. Strnuli jsme a přiznám se, že první, co mne napadlo, bylo: „Pro Boha, má to vůbec smysl?!“

Asi mělo – lidské pochodně, které vzplanuly na půdě okupovaného Československa, otráslы světem! Faktem je, že tento způsob protestu byl v Evropě naprosto neznámý a nepoužívaný a chceme – li se dopátrat pravdy, dostaneme se až k buddhismu a inspiraci buddhistickými mnichy, kteří tak projevovali svůj protest a nesouhlas.

Pravdou je, že v den pohřbu Jana Palacha se v Plzni upálil mladý pivovarský dělník Josef Hlavatý. Svůj čin vykonal u podstavce sochy Presidenta osvoboditele T. G. Masaryka. Podle jeho slov to měl být protest proti okupaci.

Na širokou veřejnost se však dostal především čin Jana Palacha, který to provedl přímo demonstrativně na Václavském náměstí a nebylo to možno utajit. Utrpěl těžké popáleniny a trávil své poslední dny a hodiny v nemocnici, kde také zemřel. Jeho pohřeb se stal mohutnou národní manifestací, nebylo ho možno zapřít, ale ani zarazit. Současná moc na to v tom okamžiku byla krátká. Protestovala česká i světová veřejnost! Přiznám se, že jsem to všechno přijímala s určitými rozpaky – té strašné komunistické moci přece nemohl nějaký neznámý student nijak ublížit! To je pravda, mladý muž jeho kvalit přece mohl v životě vykonat ještě mnoho dobrého pro své bližní a republiku. Ale stalo se!

Jan Zajíc se inspiroval jeho činem. Byl to student průmyslovky v Šumperku a po Palachově smrti odjel do Prahy a zúčastnil se hladovky studentů u kašny pod Museem. Je málo známo, že Jan Zajíc psal básně, některé z nich se zachovaly a dokreslují myšlenkový svět mladého člověka věřícího v pravdu a spravedlnost. Trpce se zklamal – výsledkem bylo následování příkladu Jana Palacha. Sám sebe označil za „druhou pochodeň“ - a pochodně se přece zapalují při slavnostních nebo mimořádných příležitostech. Tahle mimořádná byla – napadení suverénního státu velmocí, kterou jsme většinou, díky skutečnostem z r. 1945, považovali za bratrskou! Jan Zajíc svůj zoufalý čin provedl na Václavském náměstí v průchodu tehdejšího kina Letka a Čas, dne 25. února, přesně v době výročí únorových události r. 1948. Nechtěl trpět jako Palach a tak si pro jistotu ještě vzal jed – zemřel po několika krocích. Posmrtná vysoká státní vyznamenání, která všichni obdrželi, nic nezměnila na faktu jejich dobrovolného obětování a smrti!

Čtvrtá pochodeň – Evžen Plocek z Jihlavy - však byla problematická. Na rozdíl od předchozích, Evžen Plocek byl 39ti letý muž, který měl patnáctiletého syna. Byl vychován v ryze katolické rodině a byl členem Orla. Vyučil se nástrojařem a stal se členem závodního výboru ROH, r. 1955 se stal členem ÚV ROH a aktivním členem KSČ. Od r. 1967 byl dokonce členem závodního výboru strany. Byl reformním komunistou a zastáncem ideálů a programu Pražského jara. Zúčastnil se dokonce jako delegát mimořádného sjezdu strany ve Vysočanech, ale byl hluboce pobouřen událostmi na Václavském náměstí v době hokejového mistrovství světa a útoku davu na kanceláře Aeroflotu.

Na Velký pátek v březnu 1969 poseděl v kavárně na náměstí Jihlavy (zřejmě se odhodlával k činu!), pak u morového sloupu rozhodil letáky s citáty Antona Gramsciho

(„Pravda je revoluční“!) polil se nitrocelulosem a zapálil. Běžel k radnici a kolem kašny až padl a odvezla ho sanitka. Podle zprávy tehdejšího StB měl v krvi 2,9 promile alkoholu, což však bylo následně dementováno. Vůbec kolem jeho činu bylo mnoho nejasností, nezanechal po sobě žádnou zprávu, dopis, nic – pouze v nemocnici mluvil o protestu proti okupaci. Zemřel 9. dubna 1969 a jeho pohřb se stal další a poslední manifestací, posledním protestem proti smutné skutečnosti okupace. Pohřbu se zúčastnilo víc než 5 tisíc lidí ze širokého okolí, dokonce se zúčastnil i celý OV KSČ v Jihlavě. O jeho tragickém osudu se mimo jihlavskou oblast mnoho, vlastně skoro nic, nevědělo, teprve v osmdesátých letech se o celou událost zajímala a publikovala ji spisovatelka Eva Kantůrková. O rozpacích obyvatelstva v Jihlavě svědčí to, že i přes vysoká státní vyznamenání, která Evžen Plocek obdržel in memoriam, teprve po druhém projednávání byl jmenován čestným občanem Jihlavy.

Všechny tyto události i jména zúčastněných vstoupily do historie české společnosti a zanechaly v ní hlubokou stopu. Neobvyklou stopu – protože nikdy nic podobného se v Evropě neudálo. Známe případy četných autodafé Svaté inkvizice a nemusíme – jako národ – chodit daleko. Případ Jana Husa a Jeronýma Pražského všichni známe. Raději podstoupili mučednickou smrt, než aby odvolali pravdu, o které byli přesvědčeni. V podstatě byli zavražděni církevní mocí, proti které v té době nebylo odvolání! Svou pravdu si cenili více než svůj život!

V případě „lidských pochodů“ (další měly následovat!) to bylo úplně jinak. Je pravděpodobné, že kdyby se zúčastnění postavili někam na veřejné místo a otevřeně nahlas protestovali proti stávající moci, případně se stali členy nějaké protistátní skupiny usilující o svobodu – byli by dopadli stejně! Prostě by byli „převálcováni“ cizí mocí, stali by se jejími oběťmi – a asi bych to pochopila snáze než tu dobrovolnou oběť aktivně podstoupenu.

V každém případě se jim podařilo vyvolat otřes naší i světové společnosti a poukázat na zrudnost systému, který roztáhl svá křídla nad naší vlastí. Nám dnes zbývá pouze nezapomenout jejich jména, sklánět se před jejich odhodláním a osobní statečností – a vyvodit si své vlastní priority a povinnosti, které vyplývají z našeho přesvědčení a ideálů.

*Jan Zajíc - Pochodeň
Pochodeň vzplála uprostřed náměstí,
pochodeň strachu a lidského neštěstí,
pochodeň zoufalství,
pochodeň vzdoru,
pochodeň protestu, němého bolu,
pochodeň zármutku z toho, co se stalo,
zjizvené museum, které zaplakalo,
pochodeň vyznání plamenného kréda.
Lidé, buďte lidmi –
jinak se žít nedá!*

Jarina Žitná

Kaleidoskop

Vzpouora v boce Kotorské

Boka (zátoka) Kotorská v Černé hoře je pro svou krásu a romantiku často vyhledávaným cílem turistů. Modré moře, vysoké břehy, čilé město v minulosti několikrát značně poničené zemětřesením a především stále rušný přístav, se staly začátkem ledna 1918 místem a svědkem povstání námořníků proti Rakousko – Uhersku. Povstání začalo asi v 10 hodin dopoledne 1. ledna 1918 (na samém konci války) na křižníku Sankt Georg a depotní lodi ponorek SMS Gaa, zúčastnilo se 3 – 4 tisíce námořníků. Trvalo tři dny.

Důvodem vzpoury byla nespokojenost námořníků, špatné zásobování a snížení přídelu potravin – hlad, nelidské podmínky služby na lodích – nakonec to přerostlo až k protestu proti nerovnoměrnému postavení národů v mocnárství. Povstání se zúčastnili pouze námořníci na dvou jmenovaných lodích, ostatní přítomné lodě sice vztyčily rudé vlajky, ale v podstatě zůstaly v poslušnosti svých velitelů. Povstání probíhalo živelně, nemělo jednotné vedení – což byl také hlavní důvod, proč to špatně dopadlo.

Povstalci žádali rychlý konec války, nezávislost na okolních mocnostech, odzbrojení a demilitarizaci, právo národů na sebeurčení, podporu Wilsonovy nóty a – samozřejmě – lepší zásobování.

Mluvčím vzbouřenců se stal Anton Grabar, pověřený jednáním s kontraadmirálem Hansonem. Ten sice v něčem snažil vyhovět a zabránit krveprolití, ale na větší ústupky neměl potřebné pravomoci. K povstání se postupně přidávali dělníci z loděnic, námořníci z ponorkové základny, ale pobřežní pevnosti se nepřipojily. Do čela povstání se dostal sociální demokrat František Rasch (z česko – německé rodiny v Přerově).

Dalšími požadavky vzbouřenců bylo vytvoření námořních rad v loďstvu, spojení s Parlamentem a beztrestnost pro vzbouřence. Vlivem nejednotného vedení a chyb způsobených vzbouřenci bylo povstání odsouzeno k neúspěchu. Jednotlivé lodi pomalu opouštěly přístav a zátoku a odplouvaly do bezpečí. Naopak se do zátoky dostaly další německé ponorky – velmi nebezpečná hra!

Poslední zůstaly na svém místě pouze tři lodě. Na ultimatum odpověděli vzbouřenci hlasováním a rozhodli se vzpouru ukončit. 800 námořníků bylo odvezeno na břeh, 432 jich bylo souzeno a soudy se táhly až do konce války. Čtyři vedoucí účastníci, mezi kterými byl i Grabar a Rasch byli 11. února 1917 popraveni zastřelením. Malá část vzbouřenců se zachránila – uletěla do Itálie.

Osvobozené divadlo

Do dějin české kultury vešlo jako divadlo avantgardní. Původně vzniklo jako divadelní sekce Devětsilu v r. 1925, ale oficiálně zahájilo činnost 8. února 1926. U jeho počátků stáli studenti dramatického oddělení Pražské konservatoře a elévové Národního divadla i známí umělci jako Jiří Frejka, Jarmila Horáková, Miloš Nedbal, Mira Holzbachová, Václav Trégl, Iša Krejčí, František Vnouček, S. K. Neuman a celá řada dalších.

Divadlo bylo od počátku orientováno levicově, kriticky k problémům tehdejší společnosti. Původní oficiální název divadla zněl „Volné sdružení posluchačů konservatoře, hrající s laskavým svolením rektorátu“. Bylo od počátku ovlivněno dadaismem, futurismem a poetismem, kladlo důraz na fantasmii herců i obecnstva, snažilo se o překonání odstupů mezi scénou a hledištěm. Uměleckými vůdci se stali Jiří Frejka, Jindřich Honzl a Emil František Burian. Na programu se objevoval ztvárnění děl G. Apollinaire, J. Jaryho, J. Cocteau, A. Bretona, ale také Vítězslava Nezvala.

Historie divadla byla pestrá, střídavě se hrálo v Umělecké besedě, později U Nováků a Na Slupi.

Výrazný charakter získalo přítomností originální klaunské dvojice Voskovce a Wericha, později i Jaroslava Ježka. První dva se znali už z gymnasia, později spolupracovali v redakci týdeníku „Přerod“, až skončili v divadle po umělecké stránce vedené režisérem Honzlem (1894 – 1956). První a hned úspěšnou hrou byla West pocket revue. Jiří Voskovec byl inspirován svým pobytem v Paříži, kde měl možnost seznámit se v cirkuse Merano s braty Fratellini i s prvky japonského divadla. V té době se Jan Werich živil psaním povídek s detektivní tematikou. Inspirace z Paříže byla pro oba velmi silná, ale byli natolik chytrí, že si včas uvědomili, že nemají cirkusovou přípravu a dostatečnou tělesnou zdatnost a rozhodli se být „intelektuálními“ klauny. Počítali se spoluúčastí publika a velkou výhodou byla hudba Jaroslava Ježka.

Začala doba politických her – uvědomovali si nebezpečí fašismu a celkovou politickou krizi Evropy a na toto nebezpečí poukazovali. Hry „Caesar“ a „Osel a stín“, už byly otevřeně protinacistické. Ve hře „Osel a stín“ osel mluvil Hitlerovým hlasem, Němci, pochopitelně, protestovali. Touto hrou byli Voskovec s Werichem definitivně zapsáni na černou listinu fašistů a nacistů. Členové divadla (s výjimkou Voskovce, který jako syn ruského legionáře nedostal povolení ke vstupu) navštívili Moskvu, doma pak pokračovali v trendu svých protifašistických her – tehdy vznikla „Balada z hadrů“, „Rub a líc“ a „Těžká Barbora“.

V lednu 1938 byla divadlu odňata koncese a situace se přiostrčila natolik, že Voskovec s Werichem a Ježkem byli nuceni emigrovat – nejdříve do Francie, pak do USA - ale to už je jiná kapitola, které se sice Osvobozeného divadla týká, ale pouze osudy svých nejslavnějších protagonistů.

Po válce se Voskovec s Werichem vrátili domů, ovšem už bez Ježka, který zemřel ve Spojených státech r. 1942. Politická situace se nakonec změnila natolik, že Voskovec se vrátil do Států a Werich zůstal doma. Snažil se navázat na popularitu předválečnou a partnera mu celkem zdařile dělal Miroslav Horníček.

Pokračováním tradic se stala různá „malá“ divadla, která svým způsobem na Osvobozené divadlo navazovala.

Česká fotbalová hvězda

Kdo jiný než *Josef Masopust*. Člověk – hráč, kterého sám legendární Pelé zařadil roku 2004 do výběru 125 nejlepších fotbalistů světa.

Narodil se 9. února 1931 jako nejstarší ze šesti dětí horníka, který fotbal miloval a hrál, i když se nikdy nedostal tak vysoko, jako později jeho syn.

Ten začínal jako dorostenec v Teplicích, kde postoupil mezi hráče první ligy, později přestoupil do Dukly Praha a s tímto klubem souvisí i celá jeho fotbalová kariéra.

R. 1962 získal Zlatý míč pro nejlepšího evropského fotbalistu, v roce 2000 se s anketě České fotbalové asociace stal fotbalovou osobností staletí. Za národní mužstvo odehrál 63 zápasů, v letech 1963 – 65 hrál za vybrané mužstvo Evropy jako jeho kapitán, v té době byl zařazen i do vybraného mužstva světa. Jeho „účinkování“ v legendárních zápasech s Mexico – City v r. 1959, vstřelil jedinou branku našeho týmu na MS r. 1962 v Santiago de Chile (i když jsme nakonec prohráli a skončili na ohromném druhém místě!) – patřilo mezi největší úspěchy jeho fotbalové kariéry. Odehrál 63 reprezentačních zápasů v dresu republiky a dal 10 gólů, v národní lize hrál 386 zápasů korunovaných 79 góly, v Poháru mistrů evropských zemí hrál 37 utkání a dal 5 gólů a poháru vítězů pohárů hrál 4x a dal jeden gól.

V r. 1968 byl hrajícím trenérem klubu Crossing, později úspěšně trénoval zbrojovku Brno. Zastával i velmi vysokou funkci ve fotbalovém světě – byl předsedou klubu fotbalových internacionálů.

Jako člověk byl skromný a oblíbený, zemřel po dlouhé a těžké nemoci 29. června 2015 v Praze.

Tomáš Alva Edison

Jeden z velkých světových vynálezců. Narodil se 11. února 1847 v Miláně, zemřel 18. října 1931 ve Spojených státech. Jako dítě býval často nemocný a vynechával školu.

Přes to je majitelem 2332 vlastních patentů (fonograf, žárovka), další patenty si zaregistrovaly jeho firmy. Nějaký čas se živil jako radiotelegrafista (odtud jeho profesní orientace). Svě vynálezy vyzkoušel a prodal – peníze hned investoval do dalšího projektu.

Vyjmenovat všechny jeho vynálezy je na stránkách Souzvuků nemožné! Jen tak namátkou: sčítač hlasů, tiskací telegraf, principy bezdrátové telegrafie, uhlíkový reostat, cyklostyl, fonograf, mikrofón, dynamo na výrobu elektrického proudu, filmová kamera, elektromobil, synchronizace zvuku a obrazu na filmovém materiálu atd. Některé patenty získal i vylepšením starších vynálezů, některé patří zaměstnancům v jeho četných firmách.

Zajímavé je, že diskusích o používání stejnosměrného a střídavého proudu patřil k přívržencům proudu stejnosměrného, Nikola Tesla např. se přikláněl k použití proudu střídavého.

Větší část života prožil v New Orange, kde založil rozsáhlý park výzkumných nalezišť, dnes je toto místo známo jako Edison National Historic Site. Byl dvakrát ženat a z každého manželství měl tři děti. Byl vynikajícím podnikatelem ve svém oboru, zakládal nové firmy a ústavy ve světě a dovedl si pro práci v nich dobře vybírat lidi. Mezi jeho žáky patřil i Emil Kolben, absolvent ČVÚT, kterého dokonce v Praze navštívil.

„Libri prohibiti“ a páter Koniáš

Jméno pátera Koniáše, nepochybně vzdělaného člověka, se stalo u nás synonymem náboženské netolerance a násilné rekatolizace českých zemí.

Páter Koniáš se narodil 13. února 1691 a zemřel 27. října 1760. Základní vzdělání získal při jezuitském kostele sv. Klimenta, střední v koleji Klementina, v letech 1705 – 1708 byl posluchačem filosofie na univerzitě v Praze. Vstoupil do jezuitského řádu a 26 let se věnoval misijní činnosti jako tzv. „kající“ misionář a dalších 14 let jako diecézní misionář. V této funkci se věnoval pátrání po nekatolických knihách a jejich ničení. Byl znám jako vynikající řečník a sám vedl asketický způsob života.

„Bludné“ knihy nahrazoval katolickými, zabavené knihy opravoval – vytrhával sporné stránky nebo začernoval části textu – a knihy veřejně páčil! Je známo, že spálil asi 30 tisíc knih, z toho polovinu českých. Přičítá se mu i konfiskace a zničení knihovny hraběte F. A. Šporka v Kuksu.

Ve velkých knihovnách klášterů byly zachráněny knihy protestantské, vždy jeden výtisk, ty byly uchovávány ve zvláštních skřínkách, pečlivě ukryté a zamčené (vzpomeňte si na F. L. Věka). Koniáš seznam zakázaných knih doplnil z praxe v tzv. „Klíči“, kde byl oficiální církevní seznam těchto knih doplněn ještě vlastním výběrem. Cílem bylo vytvořit nové katolické Čechy, což se – na štěstí – nikdy nepovedlo.

Ničení knih pálením bylo zaměřeno především na knihy Jednoty bratrské a knihy husitské. Koniáš se tak stal symbolem vypjaté religiosity 17. – 18. století.

„A přece se točí...“

Ta slova jsou právem spojována se jménem učenice světového jména, který byl souzen a nucen odvolat své poznatky a učení, protože odporovalo oficiálnímu názoru tehdejší doby a dostávalo se do vážného konfliktu s katolickou církví. Nové myšlenky byly nejvýznamnějším průlomem od doby Aristotelovy a, samozřejmě, nesouhlasily s učením bible jako takové. Ten učenec se jmenoval *Galileo Galilei* a příběh, který se v této souvislosti vypráví, se s největší pravděpodobností nikdy nestal. Kdyby totiž skutečně Galileo tato slova vykřikl, když ho po odvolání jeho „bludů“ odváděli ze soudní síně, bylo by ho to docela určitě stálo život. Podle druhé verze měl Galileo zmíněnou větu vyrýt do stěny své cely – jenže on nikdy v žádné cele prostě neseděl. Nejpravděpodobnější je, že tuto známou větu pronesl před svým přítelem a hostitelem v době po procesu, biskupem Ascaniem Piccolominim, který se v dopise svěřil své rodině, pozdější vyprávění však celou situaci značně zkreslilo.

Galileo se narodil 15. února 1564 a zemřel 8. ledna 1642. Studoval na univerzitě v Pise, ale byl z ní pro finanční důvody vyloučen. Později na této univerzitě vyučoval matematiku, v roce 1592 přešel do Padovy, kde prožil 18 šťastných a tvůrčích let. Vyučoval tam matematiku, mechaniku a astronomii. Postupně získával značné renomé ve vědeckých kruzích. Odmítal slepou víru v autority a vědu stavěl na experimentu. To ovšem směřovalo k oddělení vědy od filosofie a náboženství.

Galileova doba byla poznamenána novým způsobem myšlení a sporem mezi tzv. geocentrickým a heliocentrickým názorem na vesmír a pohyb těles v něm.

Už za pobytu v Padově začal Galileo vážně pochybovat o Aristotelově názoru na fungování Vesmíru. Vylepšením holandského vynálezu – dalekohledu se zvětšil rozsah jeho pozorování. Galileo zlepšil zvětšení nejdřív o 6 krát, později až 30 krát. Objevil čtyři měsíce Jupitera (jména Io, Ganymed, Europa a Callisto). Dokázal, že jsou oběžnicemi Jupitera, občas totiž mizí, jsou na svém oběhu zastíněny Jupiterem. Byl zastáncem Koperníkova heliocentrického systému. Napsal dílo „Dialogo“, což byl vlastně fiktivní rozhovor mezi zastánci geocentrického a heliocentrického systému. Své názory vysvětlil právě v tomto díle, které vyšlo r. 1632, o rok později ho papež Urban VII. zakázal.

Galileovy zájmy a objekty zkoumání se netýkaly pouze astronomie. Měřil rychlost světla, vynalezl geometrický a vojenský kompas použitelný hlavně dělostřelci a zeměměřiči, vyrobil teploměr, vylepšil mikroskop a přinesl celou řadu dalších vynálezů. Na konci života byl téměř slepý.

Pro své názory – vědecky podložené – se stal přívržencem Koperníkova heliocentrické soustavy a nutně se tedy musel dostat do rozporu s biblí, ale i s Aristotelem a Platónem, kteří byli uznáváni celým tehdejším vědeckým světem.

Byl tedy povolán před svatou inkvizici (nejvyšší církevní soud) do Říma. Soud se konal v r. 1632 – 1633, Galileo ho prohrál a byl donucen své učení veřejně odvolat. Verdikt byl vyneseno 22. června 1633 a Galileo byl odsouzen k doživotnímu domácímu vězení ve své vile ve Florencii.

V dalším období byla důkazně prokázána fakta týkající se pohybu zemských těles, jejich pohybu a celého uspořádání Vesmíru – což musela, přes značný odpor – nakonec přijmout i katolická církev. Oficiální rehabilitace se Galileovu jménu dostalo až v r. 1992.

Pracovat s „pravdou“ a přinášet nové poznatky je vždy nebezpečné (a nutné!!)

Galileův příběh potvrzuje správnost výroku Jana Masaryka: „Pravda vítězí – ale dá to fušku!“

Galileo technikou vědecké metody učinil významné objevy ve fyzice a astronomii.

„Kdyby hloupost nadnášela, vznášela byste se jako holubička.“

To je citát, který je u nás obecně znám. Vybaví se nám při něm obrýlená tvář dr. Štrosmajera v seriálu „Nemocnice na kraji města“.

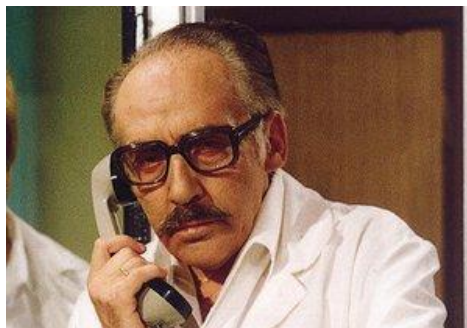
A MUDr. Štrosmajer rovná se **Miloš Kopecký**, jeden z nejlepších a nejoblíbenějších herců nedávné doby. Bylo by ovšem chybou, kdybychom tu nepřipomněli celou bohatou hereckou kariéru Miloše Kopeckého, spjatou především s jeho stálým angažmá v divadle na Vinohradech, kdybychom nepřipomněli celou škálu jeho filmových postav. Zajímavé je, že byl oblíben – i když hrál většinou různé záporné postavy, pleticháře a podvodníky – hrál je ovšem s půvabem sobě vlastním. O nic horší nebyly jeho kreace komické. Ale ať hrál cokoli, vždy byly jeho postavy živé, měly svou vlastní logiku i charakter, představovaly vždy plnokrevného člověka. Takové herecké mistrovství, které se projevovalo u Kopeckého, není dáno mnoha dalším hercům.

Narodil se v Praze v rodině kožešníka 22. srpna 1922, zemřel 16. února 1996. Trpěl celý život maniodepresivní psychózou, kterou způsobily otřesné zkušenosti z války. Jeho matka Marta (původně modelka, později se vyučila kožešnicí) byla židovka a otec, aby zachránil rodinný podnik, se s ní rozvedl a tím ji odsoudil k smrti. Jako židovka musela do transportu a zemřela v Osvětimi. Sám Kopecký jako mladý kluk – a poloviční žid – koncentrák zažil také na vlastní kůži. Na strašný osud své matky nikdy nezapomněl, vzpomínka na její osud ho provázela celý život.

Jako mladý herec Kopecký vystřídal nejrůznější divadelní scény – až r. 1966 zakotvil nadobro na Vinohradech, kde byl stálým členem až do r. 1991. Známe ho v rolích různého charakteru z filmu i z televize, kde byl pro své herecké mistrovství hojně obsazován.

V soukromém životě byl velkým milovníkem žen a nijak se s tím netajil – dokonce ani před svými partnerkami. Byl třikrát ženat a jeho poslední manželka mu byla v závěru života velkou oporou. Přátelil se s význačnými kolegy své doby – Horníčkem, Bedrnou, Kodetem, Brodským a Rudolfem Hrušínským – měl však také celou řadu nepřátel. Často mu bylo vytýkáno jeho chování v době totality, podepsal např. Antichartu, ale je

pravda, že byl jako mladý herec vyloučen z komunistické strany a dva a půl roku před pádem režimu vystoupil na IV. sjezdu československých dramatických umělců v Praze a veřejně prohlásil, že by tehdejší prominenti strany a vlády už měli konečně odejít! Lidé ho měli rádi pro jeho herecké a pravdivé umění, břitký humor a někdy i dost drsné „člověčenství“, které sršelo za všech jeho rolí.

Nuselský most

Provoz na něm byl zahájen 22. února 1973, v té době však ještě chyběla část magistrály na pangrácké straně. Pro dálkovou dopravu byl otevřen až 30. dubna 1973 a 9. května téhož roku začalo jezdit metro. Most byl pojmenován po tehdejšímu prezidentovi republiky Klementu Gottwaldovi, od r. 1990 je to oficiálně Nuselský most. Je postaven z předpjatého betonu a šestiproudou vozovkou spojuje Pangrác s Karlovem. V roce 2000 byl jmenován Stavbou století v kategorii Dopravní stavby. Na konečné dokumentaci návrhu se podíleli ing. Svatopluk Kobr, Vojtěch Michálek a architekt Stanislav Hubička. Most je 485 m dlouhý, 26,5 m široký, má čtyři pilíře a překonává Nuselské údolí v průměrné výšce 42,5 m. Ve vnitřním tubusu jezdí metro.

Potřeba přemostění Nuselského údolí se objevila už v dobách první republiky, ale teprve v šedesátých letech, kdy začala výstavba domů na Pangráci, došlo k její realizaci. Původně měla jezdit tramvaj, ale původní záměr byl změněn na metro. V listopadu 1970 byla provedena zatěžkávací zkouška – na most najelo 66 tanků. Dynamická zkouška byla provedena raketovými motory.

Ještě před otevřením však došlo k vážným problémům. Původní plány na využití lehkých českých vozů byly nahrazeny daleko těžšími soupravami sovětské výroby a do mostu bylo nutno vmontovat 822 tun vážící ocelový rošt, který vzniklé tlaky přenášel na stěny komorových nosníků mostu. Neočekávaným problémem byla délka mostu téměř totožná s vlnovou délkou, na které vysílá rozhlasová stanice Praha (639 kHz a vlnová délka 469 m) Most fungoval jako dokonalá anténa – všechny zkoušky musely být prováděny v noci, signály pro měřicí přístroje byly totiž překryty.

Za dobu své existence byl most několikrát rekonstruován, naposledy v letech 2012 – 17. Stálo to 288 milionů korun a most by měl být v pořádku dalších 20 – 25 let.

„Ztratila Lucinka bačkorku..“

A další a další, vyjmenovat je zde všechny není možno, prý těch textů složil kolem 2500. Většina z nich je stále živá – „*To se nikdo nedoví*“, „*Kam zmizel ten starý song*“, „*New York, New York*“, „*Angelina*“, „*Jezabel*“, „*Vrať se do Sorrenta*“, „*Santa Lucia*“, „*Granada*“, „*Vším bych byl rád*“, „*Butterfly*“, „*Já jsem zamilovaná*“, „*Děti z Pirea*“, „*Blond'ák s červenou bugatkou*“, „*Když máš v chalupě orchestrion*“, „*Holky já mám všechny rád*“, „*Čas chvátá*“, „*Hříšník a fláma*“, „*Přejdi Jordán*“, „*Dajána*“, „*Ztracená*“

bačkorka“, „*Vánoce, vánoce přicházejí*“ – bylo a je jich nepřeberné množství. Zpívali je Milan Chladil, Yveta Simonová, Helena Vondráčková, Waldemar Matuška, Karel Gott, Jiří Korn, Marie Rottrová, Nad'a Urbánková a celá řada dalších.

Zdeněk Borovec se narodil 7. ledna 1932 a zemřel ve svých 59 letech 18. února 2001. Od dětství byl členem Dismanova rozhlasového souboru a dětským hercem (Broučci v ND, film „Kluci na řece“ atd.)

Vystudoval gymnasium ve Štěpánské ulici v Praze, a získal absolutorium na katedře dramaturgie a scenáristiky na FAMU. Od roku 1959 psal systematicky písňové texty, někdy vlastní, někdy překlady nebo spíš variace na texty cizojazyčné. Nějaký čas byl dramaturgem na Barrandově, později přešel na „volnou nohu“ a pedagogickou činnost na konservatoři Jaroslava Ježka, stal se hlavním textařem orchestru Karla Vlacha.

Texty skládal většinou až na hotovou hudbu, vyznačovaly se zpěvností, jemnou lyrikou a vtípem. Je autorem textů nejlepších našich muzikálů – „Dracula“, „Bídníci“, „Kleopatra“, „Monte Christo“ – všechny neobyčejně úspěšné. Často spolupracoval s Karlem Svobodou.

Za svou práci získal jednu bronzovou, jednu stříbrnou a dvě zlaté Bratislavské Lyry a šest zlatých a platinových desek za texty k Drákulovi.

„*A tak dál nosíš po kapsách sny mládí...*“ vzpomínáte?

Česká operní hvězda – Ema Destiniová

Byla z Prahy a původně se jmenovala Emilie Paulina Jindřiška Kittlová. Otec Emanuel Kittl byl důlní podnikatel a matka operní pěvkyně Jindřiška Šrutová. Budoucí slavná diva se narodila 26. února 1878 a zemřela 29. ledna 1930 v Českých Budějovicích.

Od mládí projevovala umělecké nadání – psala a malovala a už v osmi letech měla svůj první houslový koncert. Od třinácti let se učila zpívat u Marie Loewe Destiniové – jméno Destiniová si pak zvolila jako umělecké příjmení. Kromě zpěvu studovala i herectví – což jí později umožnilo v plné míře uplatnit svůj herecký, dramatický talent.

V Praze ji nechtěli, ale r. 1897 debutovala v Drážďanech v roli Santuzzi v Leoncavallově opeře Sedlák Kavalír. Obrovský úspěch, okamžitě byla pozvána do Berlína, kde během desetiletého angažmá ztvárnila 50 velkých sopránových rolí. Santuzza, Senta v Bludném Holand'anu, Milada v Daliboru - německy, Salome, Carmen, Mignon, Selika a stala se skutečnou primadonou.) V r. 1905 slavila úspěchy v londýnské Covent Garden roli Madame Butterfly, zpívala tam ve válečných letech 1814 – 19. Hostovala ve Vídni, Praze, Londýně, Paříži – konečně přišla největší světová scéna – Metropolitní opera (MET) v New Yorku.

V Metropolitní opeře se zasloužila o provedení Smetanovy Prodané nevěsty, pochopitelně zpívala Mařenku. Pokračovala Lízou v Pikové dámě, Marthou v Nižině a především jako vůbec první zpěvačka ztvárnila roli Minie na premiéře nové Pucciniho opery Děvče ze zlatého západu – po boku Enrica Carussa, snad nejlepšího, ale určitě nejpopulárnějšího, tenora všech světových operních scén. Ostatně ten byl jejím partnerem velice často.

Velkou osobní bolestí byl pro Destiniovou fakt, že Národní divadlo v Praze ji nechtělo. Z politických důvodů bylo přerušeno konečné jednání o angažmá, V Čechách však s ohromným nadšením v té době hostovala asi 86 krát. Teprve v r. 1908 se dostavil kýžený úspěch i v ND v Praze. Na začátku války, roku 12914 koupil pro ni její přítel Dingh Gilly zámek ve Stráži na Nežárkou, který se stal jejím domovem a kde prožila i závěrečné léta svého života.

V roce 1915 vezla do Ameriky důležité konspirační dokumenty, když se o rok později vracela – policie už na ni čekala. Na poslední chvíli proklouzla, ale dostala se pak pod

stálý dohled policie a ztratila jakoukoliv naději na opětný výjezd. Zůstala uvězněná doma. V r. 1918 se vrátila na české hudební scény, zpívala Libuši a na konci představení spontánně přidávala také českou národní hymnu.

Po válce ještě hostovala v Covent Garden i v MET. V r. 1923 se provdala za důstojníka československého letectva Josefa Halsbacha. Pak ji postihla těžká nemoc a pomalu se začala loučit s kariérou – chtěla, aby si ji obecnost pamatovalo v plné slávě a ne jako stárnoucí operní hvězdu. V r. 1925 ji ve Stráži navštívil T. G. Masaryk, o rok později zpívala naposledy v Lucerně a asi na 20 dalších místech u nás, navštívila naposled Londýn a pak dobrovolně odešla ze scény. Její poslední roky byly poznamenány finančními starostmi, její manžel nehospořil dobře.

V lednu 1930 se v Budějovicích podrobila operaci očí, ale pravděpodobně ji při operaci ranila mrtvice a zemřela. Její pohřbu na Vyšehradě se zúčastnily davy lidí, vděčných diváků a posluchačů.

V zámku ve Stráži byla svého času dětská psychiatrická léčebna, její umělecké sbírky a zařízení zámku dnes najdete v různých museích. Na kovových vratech do zámku jsou však stále velká zlacená písmena E a D, na náměstí najdete její bustu a mezi rybníky táhnoucí se na Stříbřec je malý památník – sem prý chodívala rybařit. Nevím, jestli bych ten pomníček dnes dokázala najít – kdysi jsem odtud zbaběle utekla – bylo úmorné, lepkavé vedro - před bouřkou a komáři se rojili.

Deska a busta na Kaiserštejnském paláci v Praze (Malostranské náměstí 37/23)

V Československu byla oslavována a ctěna jako národní hrdinka. Její soprán platil za vzor čisté krásy. S neobyčejnou silou a škálou výrazu bravurně zvládla repertoár více než 80 velkých operních rolí.

Kaleidoskop připravila s pomocí různých materiálů Jarina Žitná

*„Tempora mutantur et nos mutamur in illis !“
„Časy se mění a my se měníme v nich (s nimi!)“*

Cicero

„Tedy kupředu, ale stále měj na paměti, jak se bude měnit běh času, klikatící se a točící kolem dokola v mnohých zpětných zákrutách!“

Tenyson

Za žlutou šipkou na konec světa

Díl druhý: Francés, Salvador

El Camino, Cesta s velkým C pro mne byla život měnící zkušeností. Dva měsíce dovolené a vzdálenost 1300 km, která se zdála být nemožnou. Když jsem se na ni chystal, neměl jsem představu, co mám před sebou a neměl jsem ji ani v prvních týdnech vlastní pouti. Teprve jsem zpomaloval, brzdil z překotného pracovního tempa posledních let. Přejít Pyreneje byl k tomu ideálním prostředkem. Za nimi na mne čekal s otevřenou náručí jiný svět.

Třetí osobitou částí mé pouti bylo Camino Francés. Nejznámější cesta, tzv. Francouzská, proslavená knihami i filmy. Její španělská část začíná za Roncesvalles, kde překračuje Pyreneje, prochází Pamplonou a pár kilometrů za ní se v městečku Puente la Reina (královnin most) setkává s cestou Aragonskou. Setkání s Francés vás překvapí. Je to cesta slavná, a tudíž hojně navštěvovaná. Mnozí poutníci o ní mluví až hanlivě a zatracují ji, jako turistickou dálnici. V jistém ohledu mají pravdu. Aragonés a Francés se spojují na malém náměstí. Vzpomínám si, jak jsem si vykračoval, sám a v tichém očekávání, jaké to setkání bude. V tom se ulice otevřela do prostoru náměstí a já narazil na průvod lidí, až se mé kroky zastavily. Chvilku jsem tu řeku zvolna plynoucích těl pozoroval a pak do ní statečně skočil. Jestliže na Aragonu nocujete ve skupince o šesti lidech, na Francés není výjimkou, že je na obecní ubytovně lidí šedesát i více. Avšak i tady lze najít menší albergue s tradičním společným večerem.

Počáteční šok rychle odezní. Na téhle trase potkáte doslova lidi ze všech koutů světa nesoucí si s sebou rozmanité příběhy. Okruh vašich přátel tu rychle roste. Zvláštností pouti je způsob, kterým do vašeho života vstupují noví lidé. Někteří jen na pár minut, kdy s nimi prohodíte pár slov, jiné potkáváte znovu a znovu, k některým přilnete a utvoří se přátelství, která přesáhnou do vašeho dalšíhožití, a jiné si zamilujete a oni beze slova ze dne na den zmizí a již je nikdy nepotkáte. Francouzská cesta prochází Navarrou, křížuje malou, ale světoznámou La Rioju a za ní spěchá do Kastilie a Leónu, rodiště hrdiny El Cida (opravdu nemyslím animáka od Pixaru), království, které vyslalo na cestu Kryštofa Kolumba a které dalo vzniknout dnešnímu Španělsku. Prochází městy Burgos a León a dále na západ překračuje hory do Galicie. Mé kroky se držely Francés pouze do Leónu. Na Francouzskou cestu mám krásné vzpomínky. Potkal jsem tu řadu nových přátel, přespal v rozvalinách chrámu, v malém kostele, v indiánském tee-pee, zpíval jsem si v liduprázdném kostele české lidovky, přešel pusté pláně Mesety, kde jsem došel k několika poznání a rozhodnutí, co udělám se svým životem po návratu. Také jsme si tu sáhl na skutečnost, jak dobře se mám a jaké mám v životě štěstí. Když mluvíte s matkou, která nese popel svého syna, setkáte se s hasičem po rekonstrukci obličeje, s tatínkem, který tlačí cestou hendikepovanou dcerku, začnete rychle přehodnocovat svá „velká“ životní trápení. Otevřenost lidí, které potkáváte, je neuvěřitelná, jako by tu každý šel se srdcem na dlani. Netrvá dlouho a vy rozkvetete také. Bylo těžké dát v Leónu sbohem přátelům i atmosféře této trasy. Camino del Salvador působí oproti francouzské cestě velice kontrastně. Zde nepotkáte téměř živou duši. Je to velmi málo navštěvovaná cesta a proto tu také nejsou téměř žádné služby. Na Francés můžete jít s nadsázkou jen s kreditkou v kapse, na Salvadoru jste odkázáni sami na sebe. Cesta vede z Leónu na sever do Ovieda, kde stojí katedrála San Salvador. Přejít přes hory, Cordillera Cantábrica, jejichž nejvyšší vrcholky, Picos de Europa (2650m), se nachází daleko na východ. Cesta protíná tento 350 km dlouhý horský pás ve výšce okolo 1500 m s výhledem na okolní dvoutisícovky. Zhruba uprostřed opustíte Kastilii a León a vstoupíte do Asturie, jednoho z prvních křesťanských království na území dnešního Španělska. Změní se vše. Kastilie a León je kamenitá a prašná, Asturie je zelená.

Hranice mezi kraji leží v průsmyku Puerto de Pajares (1378m). Stoupáte k němu a jen tušíte, že se blížíte k Asturii. Ta vás přivítá až neskutečným výhledem na štítý hor. Je to kraj pastvin a jablek. Cidra natural (přírodní cider) je doslova kulturním zážitkem. Nalévá se s výšky přes hlavu do sklenice, aby se provzdušnila. Tuto část cesty jsem plánoval proto, abych se dostal na Primitivo, které je popisováno jako jedna z nejkrásnějších cest. Avšak Salvador se nakonec stal místem, kde jsem byl asi nejvíc sám se sebou. Měl jsem po měsíci putování čas nerušeně se ohlédnout. Středověcí poutníci dali vzniknout rčení: „Kdo jde do Santiaga a nenavštíví Salvador, velebí služebníka a opouští Pána!“ Kdo projde Salvadorskou poutí, může si vyzvednout v Oviedu tzv. Salvadoranu, dekret o absolvování této nevšední trasy.

Dokončení příště.

Tomáš Kučera, Sokol Litoměřice

Národní parky a ChKO v ČR

Úvodem a pro informaci:

Národní parky- jsou to mezinárodně nebo celostátně významná a jedinečná území s dochovanými nebo málo ovlivněnými ekosystémy. Na našem území jsou čtyři o celkové rozloze 1195 km – Krkonošský NP, NP Podyjí, NP Šumava, NP České Švýcarsko.

Chráněná krajinná oblast – přírodní území, které má menší stupeň ochrany než Národní park. Je určeno k ochraně území s charakteristickým reliéfem, přírodními podmínkami a přirozenými nebo polopřirozenými ekosystémy. V ČR existuje 26 chráněných oblastí.

Národní přírodní rezervace – jsou určeny k ochraně jedinečných přírodních ekosystémů a zachování přírodních fenoménů (reliéf a geologická stavba). Hospodářské využití je vyloučeno s výjimkou činností, které pomáhají udržet stabilitu těchto území. Na našem území leží 109 takových přírodních rezervací.

Národní přírodní památka – je území menší rozlohy, kde se rozkládají určité objekty vysoké hodnoty. Na našem území je jich 124.

Přírodní rezervace a přírodní památky regionálního významu jsou také definovány zákonem.

Území naší republiky je oblastí velmi rozdílnou a zajímavou, i když o větší části našeho území můžeme mluvit jako o „kulturní“ krajině, která byla během dlouhé historie značně ovlivněna člověkem a jeho činností.

Sokolské jednoty jsou rozmístěny v různých oblastech našeho státu – leží v různých oblastech charakterizovaných různou geologickou stavbou a různými přirozenými nebo polopřirozenými ekosystémy. Popis zvláštností a zajímavostí těchto jednotlivých oblastí by měl tvořit něco jako systém pozvánek do těchto oblastí, jejich poznání – ze zkušenosti vím, že velké množství dětí tady u nás v Liberci sice bylo u moře, ale nikdy nevystoupilo na př. na významný vrchol naší části Jizerek – Jizeru, která leží pouze asi dvě hodiny cesty od konečné autobusu v Bedřichově. A stejné je to i jinde – při tom území republiky oplývá množstvím krás a zajímavostí, které stojí za poznání. Příště tedy začneme seznámením s ChKO Jizerské hory, což je pro občana Liberce srdeční záležitostí!

Jarina Žitná, Sokol Liberec I.

Zprávy z žup a jednot

Akademie Sokola Prosek 16.12. 2018

Na první schůzi výboru naší jednoty přišla sestra Kamča s nápadem. Na sletu vystoupily naše děti ve čtyřech skladbách, všem se slet líbil, co kdybychom si vše zopakovali na akademii.

To bylo silné slovo. Nikdo z našich cvičitelů akademii se doposud nezažil, nikdo z nich neměl zkušenosti, jak se takové vystoupení dává dohromady. Kamččin nápad všechny nadchl a tak padlo rozhodnutí uspořádat akademii před Vánoci. Kamča také přišla s nápadem, který byl okamžitě schválen. O něm se zmíním až při popisu vystoupení. Program byl složen ze sletových vystoupení a z ukázek cvičebních hodin jednotlivých oddílů. Na nácvik nezbývalo mnoho času, přesto se vše stihlo a v naší sokolovně Na Proseku se akademie v neděli 16. prosince konala.

Akademie byla zahájena pochodem V nový život Josefa Suka. Na fanfáry naběhly na značky dvě devítky z Cirkusu a utvořily špalír, kterým prošla vlajková četa. Státní a sokolskou vlajku nesli hoch a děvče z Cirkusu, vlajku župy Jana Podlipného bratr župní náčelník. Na třetí sloku pochodu přišli na plochu zástupci výboru v krojích. Starostka Hana, místostarosta Ota a jednatelka Helena. Obě činovnice vystoupily také jako cvičitelky a cvičenky.

Bratr místostarosta přivítal příchozi, krátce se zmínil o historii jednoty (naší jednotou procházely dějiny - Anthropoid).

Akademie byla zahájena skladbou Cirkus, po něm následoval Kamččin nápad. Taková malá parafráze na sletovou scénu. Z roku 1932. V sálu se zešerilo, cvičenci usnou a ve snu před nimi přebíhají cvičenci ze sletových skladeb. Karel Hoger recitoval báseň ze sletu v roce 1948 končící slovy „Nepřátelům zmar! Republice zdar“. Na pozadí se promítá velká trikolora. Nejstarší sokol předal člence výboru sokolský odkaz. Ta ho předala již probuzeným cvičencům – naší nejmladší generaci.

V sále se rozsvěcí naplno. Mládež otevírá skříňku s odkazem – s fotografiemi ze sokolské historie a roznáší obrázky mezi diváky.

Následují další vystoupení, V ukázkách je cvičení na nářadi, u těch nejmladších velice oblíbená opičí dráha.

Ženy se představily kondičním cvičením a předvedly rychlý aerobik. Na všech cvičencích bylo vidět, s jakou radostí cvičí a jak je těší, že mohou předvádět, co se v Sokole naučili. Obecenstvo každé vystoupení odměňovalo bouřlivým potleskem.

Akademie skončila po dvou hodinách. Všichni odcházeli velice spokojeni.

Naši cvičitelé a činovníci prošli křestem první akademie výborně. Mohou si klidně zaspívat „Spějme dál...“. Byl to pěkný podvečer strávený v sokolské jednotě.

Ve sletové scéně proběhlo symbolické předání jednoty mladé generaci. Mladá generace krásným provedením akademie de facto převzala vedení jednoty. Složila úspěšně maturitu sokolského cvičitele a činovníka.

Otakar Mac, Sokol Prosek

„Věčný ruch, věčná nespokojenost! Jen ruchem žijeme!“

(Dr. M. Tyrš)

Omluva cvičenkám župy Krkonošské

Ukázkou špatné komunikace bylo mylné oznámení, že na společné akademii žup Libereckého kraje (Ještědské, Jizerské a Krkonošské) na krajské akademii v Jablonci v prosinci 2018 se cvičenci župy Krkonošské zúčastnili pouze jako diváci. Na akademii totiž vystoupila velká skupina cvičenek z Poniklé – říkají si Pusinky – s pěknou společnou skladbou s pompony. Tato skupina také vytvořila tepající srdce v závěrečném obrazu akademie. Chápu, že to sestry mrzelo a omlouvám se jim!

Jarina Žitná

Sokolovna v novém.

I v této těžké době pro sokolovny se nám V Sokole Telnice podařilo pro někoho nepředstavitelné. Máme nově vyspravený a vymalovaný sál sokolovny. I podlaha prošla totální rekonstrukcí. Nezapomněli jsme ani na závěsy a oponu. Všechno toto by nebylo možné bez podpory obce a sponzorů a pochopitelně bez ochotných a obětavých sokolských rukou sester a bratrů. V sobotu 5. ledna jsme se sešli a znovu instalovali vše, co bylo odmontováno. Také nový nájemce restaurace se činil a provedl zde rekonstrukci. Tak ať se nám všem v rekonstruované sokolovně dobře cvičí.

Jiří Netolický, svobodný pán na Telnickém mlýně, Sokol Telnice

Seminář „Nejenom pohybem živ je sokol“

Tak, jak už se stalo zvykem, se začátkem ledna uskutečnil již dvacátý první ročník cvičitelsko-vzdělavatelského semináře „Nejen pohybem živ je Sokol.“ Počet účastníků na tomto semináři byl 190. Účastníkům byl nabídnut bohatý program, zajištěný zkušenými lektory. V programu se objevily následující aktivity, z kterých si jednotliví účastníci mohli vybrat: chitoning, malé medicinbaly, dance Fitness, ZdrTV, bosu, trampolínky, inspirace z východu, nordick walking, tance z domova i ze světa, gymply a aquafitness. Večerní představení 2x Woody Allen se uskutečnilo v divadle Bez zábradlí a tím bylo opět naplněno motto semináře.

Ve velmi milé a přátelské atmosféře proběhla i nedělní beseda s panem Václavem Hybšem. Na závěr semináře vzniklo i společné foto.

Po celou dobu se o nás v bufetu vzorně staraly sestry z Věrné gardy, za což si vysloužily naši velkou pochvalu a poděkování.

Ještě bych se chtěla vrátit ke dvěma připomínkám, které na konci semináře doputovaly až ke mně. První se týkala toho, že na semináři nebyla žádná metodika nácvičku jednoduchých cviků pro rodiče a děti a předškolní děti. Tento seminář není prioritně určen cvičitelům, ale hlavně cvičencům a ti si rádi zacvičí a nemají zájem nacvičovat metodiku, kterou by nikdy nepoužili. K tomu jsou semináře, které se metodikami zabývají. A pro rodiče a děti a předškolní děti je jich dostatek. Stačí se jen přihlásit. Pokud si z tohoto semináře odnesete něco i do svých hodin, je to jen bonus navíc.

Druhá připomínka se týkala oslovení v Sokole. Poslední dobou se i já stále více setkávám s tím, že se v hodinách vyká a cvičenky se oslovují „paní“. K atmosféře Sokola patřilo a snad i nadále bude patřit, že si tykáme a pokud neznáme své jméno, oslovujeme se „sestro“.

Na závěr bych chtěla poděkovat organizátorům akce, ale i účastníkům, kteří tento náročný program zvládli. Doufám, že se příští rok opět na této povedené akci ve zdraví setkáme.

Ivana Jiráňková, vedoucí cvičitelského sboru žen ČOS

Milá povinnost – blahopřání sestře Jindře

Jindra Syrovátková z Hradce Králové je tělocvikářka z povolání (učila tělesnou výchovu a češtinu) a jako vynikající pedagog předávala své zkušenosti jak ve škole, tak v sokolských tělocvičnách, včetně aktivní lektorské práce na srazech a seminářích pořádaných ústředním cvičitelským sborem. Aktivní cvičitelky v župách a jednotách ji dobře znají!

Takže - milá Jindro, přejeme Ti všechno dobré, zdraví, spokojenost i Tvůj pověstný elán, patřila jsi a patříš mezi lidi, s kterými je člověku dobře a jsi vzorem mnoha mladším sestrám! Myslíme na Tebe!

Jménem cvičitelského sboru žen a seniorek Jarina Žitná

Zemřel sokol Petr Mikysek

I když byl dlouho vážně nemocen, jeho smrt byla naprosto neočekávaná. Zemřel těsně před vánočními svátky, 15. prosince 2018 ve věku 72 let.

Byl náčelníkem Sokola Cítov, kam přešel v říjnu 2013, kdy jeho mateřská jednota Sokol Na Mělníce vystoupila ze svazku ČOS. Byl skutečným sokolem – neobyčejně obětavým cvičitelem žactva (pravidelné cvičení, pobyt v přírodě – výlety), prvním místonáčelníkem župy Barákovy, kde zajišťoval soutěže všestrannosti i ZZZ, rozhodčím soutěže všestrannosti a župním vedoucím PP.

Vzpomínat na něj budou jistě jeho svěřenci, kterým se tolik věnoval, ale postrádat ho bude především Komise PP ČOS, kde vedl agendu korespondenční soutěže Sokolské dny v přírodě – smrt ho zastihla v době, kdy vyhodnocoval výsledky této soutěže za rok 2018. V současnosti neznáme nikoho, kdo by ho plnohodnotně dokázal nahradit – a to nejen jako cvičitele a činovníka, ale především jako člověka, kterého jsme si vážili a kterého jsme měli rádi.

Komise PP se sešla v TD 18. ledna letošního roku – Petrova židle zůstala prázdná! Budeme ho postrádat jako sokola a především jako člověka – a nezapomeneme!

Komise Pobytu v přírodě ČOS

Závěrečné slovo

Dnes už toho bylo napsáno až dost! Takže pouze připomínám, že se blíží důležité sokolské výročí – 16. únor, kdy se v roce 1862 konala ustavující schůze nové organizace, původně nazvané Tělocvičná jednota pražská, které se však okamžitě začalo říkat Sokol. Byla to organizace vlastenecká a kulturní, při čemž hlavním prostředkem výchovy byla tělesná výchova později i sport. Členové Sokola si tykali a oslovovali si se „bratře“, později i „sestro“! Sehráli nemalou úlohu při vzniku republiky i později ve všech těžkých dobách naší vlasti. Prosím, nezapomeňte to vhodným způsobem připomenout ve všech cvičebních hodinách v jednotě! Není k tomu potřeba mnoho slov, ale dobře se připravte, aby byla přesvědčivá a působivá!

Jarina Žitná

